

NAAKTFOTO'S GELEKT?

EEN KWALITATIEVE STUDIE NAAR DE ERVARINGEN VAN SLACHTOFFERS VAN NIET-CONSENSUELE PORNOGRAFIE

Wetenschappelijke verhandeling

Aantal woorden: 22669

Tiffany Weiss

Stamnummer: 01403140

Promotor: Prof. dr. Koen Ponnet

Copromotor: Tom De Leyn

Masterproef voorgelegd voor het behalen van de graad master in de richting Communicatiewetenschappen
afstudeerrichting Nieuwe Media en Maatschappij.

Academiejaar: 2019-2020

Deze pagina is niet beschikbaar omdat ze persoonsgegevens bevat.
Universiteitsbibliotheek Gent, 2021.

This page is not available because it contains personal information.
Ghent University, Library, 2021.

Dankwoord

Deze masterproef vormt de kroon op mijn prachtige tijd in Gent. Hoewel mijn parcours allesbehalve perfect was, kan ik toch met trots mijn studententijd afronden. Het is een vreemd laatste semester geweest en ik had me het volledig anders voorgesteld, maar ook de coronacrisis past volledig in het beeld van de ups-and-downs van mijn studententijd.

Ik had het niet alleen gekund, zoveel is zeker. Ten eerste wil ik al mijn respondenten vanuit de grond van mijn hart bedanken. Het onderwerp reet bij sommigen van jullie oude wonden open, maar toch waren jullie bereid om je verhaal te vertellen. Bedankt voor jullie openheid, eerlijkheid en jullie tijd.

Uiteraard wil ik ook prof. dr. Koen Ponnet bedanken. U geloofde in de kracht van mijn onderzoek en was zelf erg geïnteresseerd, waarvoor dank. Uw feedback was telkens constructief en u gaf me terug moed wanneer ik het niet meer zag zitten. Ook gaat mijn dank uit naar drs. Sarah Anrijs, voor het nalezen van mijn voorlopige versie en voor de vele feedback.

Ik wil graag mijn vriendinnen bedanken om mij steeds te wijzen op alles dat ik wél al heb bereikt. Nikki, Sophie en Tatjana, bedankt voor jullie motiverende gesprekken en jullie onvoorwaardelijke steun. Ophelia, merci om keer op keer spontaan aan mijn raam te verschijnen, omdat jij ook nood had aan een babbel. Er zijn ook enkele familieleden die ik niet mag vergeten. Mijn neef en nicht, Sam en Rani. Dank jullie om zoveel interesse te tonen in het onderwerp en om er altijd te zijn als ik het niet meer zag zitten.

Manu, mijn lieve vriend, aan jou heb ik immens veel te danken. Bedankt om altijd naar mijn frustraties te luisteren en me met beide voeten terug op de grond te zetten. Ik had me geen betere quarantaine-buddy kunnen voorstellen, al weet ik dat je het niet altijd makkelijk hebt gehad met mij. Bedankt voor je oneindige interesse, je oneindige peptalks en je oneindige geduld bij het nalezen van mijn thesis. Bedankt om me door elke slechte dag te sleuren. *Kzieje gèren.*

Voor Nonkel Dimi. Het afscheid in december was zo plots. Had ik je nog maar kunnen bedanken. *“Gie kunt da, je zie gie wel een Weiss he”*, had jij me zo vaak gezegd. Bedankt om altijd in mijn kunnen te geloven.

Er gaat geen dag voorbij dat ik niet aan je denk. *Rock on!*

Abstract

Citron en Franks (2014) omschrijven niet-consensuele pornografie (NCP) als *“beelden die oorspronkelijk verkregen werden zonder toestemming (bijvoorbeeld door bespieding van het slachtoffer) of met toestemming van de afgebeelde persoon (gewoonlijk in het kader van een romantische relatie), maar die vervolgens wel zonder toestemming werden verspreid”*. Huidig onderzoek naar NCP focust op het ontbreken van een allesomvattende wetgeving errond en op de prevalentiecijfers van het fenomeen. Aan de hand van 12 diepte-interviews bij slachtoffers van niet-consensuele pornografie werden de ervaren gevolgen in kaart gebracht. We kregen inzicht in de mentale, fysieke en economische gevolgen. Fysieke en economische gevolgen worden in de huidige onderzoeken onderbelicht. Hoewel in deze studie blijkt dat de mentale gevolgen het meest voorkomen en ook het zwaarst doorwegen in het verwerkingsproces, mogen fysieke en mentale gevolgen niet vergeten worden. Respondenten halen verder ook nog andere gevolgen aan zoals relationele gevolgen en gevolgen voor de persoonlijkheid van de respondent. De ondervonden gevolgen beïnvloeden het verwerkingsproces van het slachtoffer, maar ook de soort van NCP waar de respondent slachtoffer van werd. Bovendien blijkt verkregen steun hier ook zeer belangrijk. Slechts één slachtoffer voelde zich gesteund door de middelbare school, daarom pleit deze studie voor een andere beleidsaanpak wat betreft vorming hierrond. Gerichte sensibiliseringscampagnes zouden ervoor kunnen zorgen dat er minder aan victim blaming wordt gedaan op middelbare scholen, want vaak begint het pesten hiermee. Verder pleit dit artikel ook om niet-consensuele pornografie niet meer te onderzoeken als ‘schending van de privacy’ maar als ‘schending van de lichamelijke integriteit’ aangezien slachtoffers dit zo ervaren.

Inhoudstafel

Inzagerecht.....	I
Dankwoord.....	II
Abstract	III
Inhoudstafel	IV
1. Inleiding.....	1
2. Literatuurstudie	3
2.1. Conceptualisering.....	3
2.1.1. Beelden oorspronkelijk verkregen met toestemming	4
2.1.2. Beelden oorspronkelijk verkregen zonder toestemming.....	6
Voyeurisme	6
Upskirting.....	7
Geseksualiseerd fotoshoppen.....	7
Sextortion.....	7
Afbeeldingen van aanranding of verkrachting.....	8
Hacking.....	8
2.1.3. Het ontstaan van de niet-consensuele pornografie.....	8
2.2. Lichamelijke integriteit.....	10
2.3. Korte- en langetermijngevolgen voor slachtoffers van NCP	10
2.3.1. Mentale gevolgen.....	11
Schaamte.....	11
Victim blaming en slut shaming	12
Angst	12
2.3.2. Fysieke gevolgen	12
2.3.3. Economische gevolgen	12
2.4. De slachtoffers van NCP	13
2.5. Conclusie	14
3. Methodologie.....	15
3.1. Respondenten	16
3.2. Procedure	17
3.3. Opbouw topiclijst interview	18
4. Resultaten	19

4.1.	Achtergrond slachtoffers: Het hoe, waar en wanneer van de gepleegde feiten.....	19
4.1.1.	Wie zijn de slachtoffers van niet-consensuele pornografie?	19
4.1.2.	Soort van niet-consensuele pornografie	20
	Beelden oorspronkelijk verkregen met toestemming	20
	Beelden oorspronkelijk verkregen zonder toestemming	23
4.2.	De ondervonden korte- en langetermijngevolgen.....	24
4.2.1.	Moment van ontdekking NCP	24
4.2.2.	De aanwezigheid van mentale gevolgen.....	24
	Schaamte en schuld	24
	Victim blaming en slut shaming	26
	Angst	26
	Psychologische problemen en suicidaliteit.....	27
4.2.3.	De aanwezigheid van fysieke gevolgen.....	28
4.2.4.	De aanwezigheid van economische gevolgen.....	30
4.2.5.	Persoonlijksgevolgen.....	31
4.3.	De verkregen steun van de omgeving.....	32
4.3.1.	Steun van vrienden.....	32
4.3.2.	Steun van ouders.....	34
4.3.3.	Steun van partner.....	36
4.3.4.	Steun schoolomgeving	37
4.4.	Het verwerkingsproces.....	38
5.	Conclusie en discussie.....	39
5.1.	Conclusie resultaten	39
6.	Referenties	40
7.	Bijlagen.....	50
7.1.	Respondentenmatrix.....	50
7.2.	Geïnformeerde toestemming.....	52
7.3.	Topiclijst interview	53
7.3.1.	Inleiding	53
7.3.2.	Inleidende vragen.....	53
7.3.3.	Vorm van niet-consensuele pornografie = beelden oorspronkelijk verkregen met toestemming.....	54
	Topic 1: attitudes tegenover sexting	54

Topic 2: relatie met dader.....	54
Topic 3: reactie omgeving.....	55
7.3.4. Vorm van niet-consensuele pornografie = beelden oorspronkelijk verkregen zonder toestemming (hacking, voyeurisme,).....	56
Topic 1: relatie met dader.....	56
Topic 2: reactie omgeving.....	56
7.3.5. Toepasselijk op beide vormen: ondervonden gevolgen	57
Topic 1: oplossing NCP.....	57
Topic 2: ondervonden mentale gevolgen	58
Topic 3: ondervonden fysieke gevolgen	59
Topic 4: ondervonden economische gevolgen	59
7.3.6. Besluitende vragen.....	59
7.4. Foto verduidelijking 6V25	60

1. Inleiding

In 1980 kwam het Amerikaanse pornografisch tijdschrift *'Hustler Magazine'* met een nieuw katern: *'Beaver Hunt'*, een column waar lezers naaktfoto's konden doorsturen, al dan niet met toestemming van de persoon op de foto zelf (Hall & Hearn, 2017). In 2010 werd de site *'Is Anyone Up?'* gelanceerd door de Amerikaan Hunter Moore, waar foto's zonder toestemming werden verspreid, met bijkomende persoonlijke gegevens. Moore's website werd het prototype voor gelijkaardige sites die erop volgden (Morris, 2012).

Ook België werd in 2018 opgeschrikt door het fenomeen, in de literatuur vaak omschreven als 'wraakporno' of 'niet-consensuele pornografie' (NCP). Undercoverjournalisten ontdekten een 'wraakpornonetwerk' waarop naaktfoto's van Vlaamse meisjes geruild werden, gerangschikt op voor- en achternaam. De slachtoffers zelf wisten niet van het bestaan van dit netwerk, de foto's werden zonder enige toestemming verspreid (Denayer & Dee, 2018). Deze gebeurtenissen zorgden door de jaren heen voor verschillende vormen van schade bij de slachtoffers. Römken, Mejdoubi & de Jong (2017) wijzen op drie soorten schade: psychologisch, fysiek en economisch.

De blootgelegde netwerken zorgen ervoor dat het debat over de gevaren van sociale media terug aangewakkerd wordt. Niet-consensuele pornografie wordt immers verspreid via sociale media en als slachtoffer is het niet vanzelfsprekend om de gelekte beelden te verwijderen (Penney, 2013; Xu, Guo, Guo, Fang, & Li, 2017). De veiligheid van sociale media voor jongeren werd eerder al in verschillende onderzoeken (Juvonen & Gross, 2008; O'Keeffe, Clarke-Pearson, & Council on Communications and Media, 2011) in vraag gesteld. Wij leggen voor ons onderzoek de focus op adolescenten aangezien het Pew Research Center aantoonde dat sociale media in Amerika het populairst zijn bij de leeftijdscategorie van 18 tot 24 jaar (Smith & Anderson, 2018). In Vlaanderen zien we gelijkaardige cijfers: 99% van de jongeren tussen 16 en 25 jaar zit op sociale netwerken (Vanhaelewyn & De Marez, 2018).

Hoewel onderzoek naar niet-consensuele pornografie een snelle groei kent, zijn er toch nog aspecten waarover weinig literatuur te vinden is. De gevolgen voor de slachtoffers zijn amper onderzocht. De onderzoeken naar niet-consensuele pornografie die tot nu toe verschenen zijn, werden vooral uitgevoerd met oog op de wetgeving rond het fenomeen (Beyens, & Lievens, 2016; Calvert, 2014; Franks, 2015; Franklin, 2014; Haynes, 2019). In Vlaanderen is er tal van onderzoek gebeurd naar sexting en de mogelijke risico's die hieraan verbonden zijn, maar de focus ligt hier niet op niet-consensuele pornografie.

Onderzoeken die NCP wel vooropstellen, zijn kwantificerend en hebben tot doel om de draagwijdte van het fenomeen in kaart te brengen.

Door de veelheid aan slachtoffers de laatste jaren (NOS, 2018; van Miltenburg, 2018) en de stijgende media-aandacht met programma's als *'Help! Mijn borsten staan online'* (De Corte, 2020) dringt de nood zich echter op om de gevolgen van niet-consensuele pornografie voor jongvolwassenen grondig te onderzoeken. Het doel van dit onderzoek is om de leemte in de literatuur over de gevolgen van niet-consensuele pornografie aan te vullen. Bovendien trachten we met deze studie een bijdrage te leveren aan het debat over de gevaren van sociale media.

In een eerste deel van deze studie wordt het onderwerp van niet-consensuele pornografie theoretisch gesitueerd. Er wordt ingegaan op de verschillende soorten NCP en de bestaande literatuur over ondervonden gevolgen. Bates (2016) onderzocht NCP op een kwalitatieve manier met focus op de mentale gevolgen voor de slachtoffers. Het is niet vanzelfsprekend voor het beleid om goede, gerichte sensibiliseringscampagnes te starten als niet alle gevolgen die de slachtoffers ervaren in kaart werden gebracht. Het doel van deze studie is om de verschillende gevolgen die slachtoffers ervaren naar aanleiding van niet-consensuele pornografie te benoemen. In de discussie worden bovendien een aantal suggesties gegeven met betrekking tot de aanpak van middelbare scholen en sensibiliseringscampagnes uitgaande van de overheid.

Aan de hand van dit onderzoek trachten we de centrale onderzoeksvraag te beantwoorden: "Hoe ervaren slachtoffers niet-consensuele pornografie?". Hierbij werden de drie verschillende soorten gevolgen die Römken et al. (2017) identificeerden, bevraagd: psychologisch, fysiek en economisch.

2. Literatuurstudie

2.1. Conceptualisering

Volgens Najdowski (2017) heeft de technologische vooruitgang ervoor gezorgd dat er nieuwe wegen zijn om seksueel geweld te plegen, waaronder het verspreiden van niet-consensuele pornografie. In de literatuur worden verschillende termen gebruikt wat betreft niet-consensuele pornografie. 'Revenge porn' of 'wraakporno' wordt vaak gebruikt in de populaire media (Hall & Hearn, 2017; Citron & Franks, 2014; Franks, 2019). In deze scriptie hanteren we echter de term 'niet-consensuele pornografie', omdat wraakporno de draagwijdte van het fenomeen niet volledig omvat. 'Wraakporno' impliceert dat de dader een verontwaardigde ex-partner is die wraak als motief heeft, terwijl dit niet noodzakelijk het geval is (Beyens & Lievens, 2016; Franks, 2019; Kamal & Newman, 2016; van der Hof, 2016). Niet-consensuele pornografie omvat *"beelden die oorspronkelijk verkregen werden zonder toestemming (bijvoorbeeld door bespieding van het slachtoffer) of met toestemming van de afgebeelde persoon (gewoonlijk in het kader van een romantische relatie), maar die vervolgens wel zonder toestemming werden verspreid"* (Citron & Franks, 2014, p. 346). Deze definitie houdt rekening met de verschillende mogelijke drijfveren om de beelden te verspreiden en met de mogelijke manieren waarop het materiaal verkregen werd (Citron & Franks, 2014; Hall & Hearn, 2017; Kamal & Newman, 2016).

McGlynn, Rackley en Houghton (2017) maken een onderscheid tussen de verschillende vormen van wat zij benoemen als *'image based sexual abuse'*: (1) wraakporno (in de context van een romantische relatie) (2) voyeurisme, (3) upskirting, (4) geseksualiseerde photoshop, (5) sextortion en (6) afbeeldingen van aanranding of verkrachting. In deze scriptie wordt nog een zevende vorm van niet-consensuele pornografie onderscheiden namelijk (7) hacking (gestolen beelden van iemands computer of een ander toestel), naar analogie van Flynn, Henry en Powell (2016). In wat volgt worden deze vormen van niet-consensuele pornografie besproken. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen beelden oorspronkelijk verkregen met toestemming en beelden oorspronkelijk verkregen zonder toestemming.

2.1.1. Beelden oorspronkelijk verkregen met toestemming

Wraakporno

Wraakporno gebeurt meestal in de context van een romantische relatie die ten einde loopt (Römkens et al., 2017). Tijdens de relatie werd er aan sexting gedaan. Dit is meestal consensueel tenzij een van beide partijen hier druk bij ervaarde, dan spreekt men echter van 'niet-consensuele sexting'. De impact van een relatiebreuk zou ervoor kunnen zorgen dat eerder gemaakte afspraken met betrekking tot de geheimhouding van die seksueel getinte beelden tenietgedaan worden. Het doel van de dader hierbij is om de afgebeelde te kwetsen (Van Ouytsel, Van Gool, Walrave, Ponnet, & Peeters, 2016).

'Sexting' is een samentrekking van de woorden 'sex' en 'texting', wat dus impliceert dat het om seksueel getinte tekstberichten gaat (Walrave, Van Ouytsel, Ponnet, & Temple, 2018; Walrave, Ponnet, Van Ouytsel, Van Gool, Heirman, & Verbeek, 2015). Met de opkomst van de smartphones met ingebouwde, goede camera en sociaalnetwerksites is het nog gemakkelijker geworden om intieme berichtjes te maken en te versturen (Döring, 2014; Hasinoff, 2015; Korkmazer, Van Bauwel, & De Ridder, 2019; Walrave et al., 2018). Sexting wordt omschreven als "*het versturen en ontvangen van zelfgemaakte, seksueel getinte foto's via het internet of de mobiele telefoon*" (Van Ouytsel, Walrave, & Ponnet, 2018, p. 14). Verschillende onderzoeken rond sexting beschrijven het als een vorm van deviant gedrag, afwijkend van de norm (Ahern & Mechling, 2013; Benotsch, Martin, Snipes, & Bull, 2013; Kamin, 2011; Ostrager, 2010; Stone, 2011). In enkele landen, zoals Australië, wordt sexting onder minderjarige jongeren dan ook gerechtelijk vervolgd (Crofts & Lee, 2013; Lievens, 2014). Meer recente onderzoeken argumenteren echter dat sexting deel uitmaakt van de seksuele ontwikkeling van adolescenten (Albury, 2017; Barrense-Dias, Berchtold, Surís, & Akre, 2017; Döring, 2014; Setty, 2019; Walrave et al., 2015). Adolescentie wordt gekenmerkt door enkele belangrijke individuele en sociale transformaties (Crockett & Petersen, 1987; Russell & Andrews, 2003; Wu, Luo, Espinosa-Hernández, Klettner, White, & Li, 2019). Vanuit een ontwikkelingsperspectief zijn er verschillende redenen waarom adolescenten aan sexting zouden doen (Lippman & Campbell, 2014). Volgens Collins, Welsh en Furman (2009) zijn romantische relaties een kenmerk van adolescentie. Sexting blijkt in verschillende onderzoeken dan ook vooral voor te komen in de context van romantische relaties (Strohmaier, Murphy, & DeMatteo, 2014). Het sturen van seksueel getinte foto's kan helpen bij het tot stand brengen van die relaties en het onderhouden ervan (Korkmazer et al., 2019; Van Ouytsel et al., 2018). Sexting stelt jongeren bovendien in staat zichzelf seksueel uit te drukken en hun eigen seksuele identiteit te ontdekken (Bond, 2010; Döring, 2014). Uit enkele onderzoeken blijkt dat sommige jongeren sexting

bovendien zien als veilig alternatief voor seksuele activiteit, aangezien je op deze manier geen SOA's kan krijgen en niet ongewenst zwanger kunt raken (Chalfen, 2009; Renfrow & Rollo, 2014).

Nieuwe mediakanalen en sexting hebben dus weldegelijk voordelen als het op de ontwikkeling van adolescenten aankomt. Er zijn echter ook verschillende mogelijke nadelen verbonden aan sexting. Het feit dat sexting online gebeurt, brengt verschillende risico's met zich mee waaronder cyberpesten, intimidatie, chantage en het doorsturen van de beelden (Madigan, Ly, Rash, Van Ouytsel, & Temple, 2018). Madigan et al. (2018) analyseerden 39 onderzoeken (met in totaal meer dan 110.000 respondenten tussen 11 en 17 jaar) om de prevalentie van verschillende sextinggedragingen bij adolescenten in kaart te brengen. Hierbij werd ook gekeken naar het zonder toestemming doorsturen van sexts. Over vijf studies heen bleek dat 12% van de respondenten al eens een sext had doorgestuurd. Een kwantitatieve studie van Strassberg, Cann en Velarde (2017) bij Amerikaanse scholieren toont aan dat het aantal studenten dat een sext ontving aanzienlijk groter was dan het aantal studenten dat er een stuurde. De onderzoekers halen als meest waarschijnlijke verklaring hiervoor aan dat de ontvangers de beelden doorstuurden. In België zien we gelijkaardige cijfers. Uit cijfers van de Apestaartjaren (2018) blijkt dat 12 procent van de bevroegde jongeren aan sexting heeft gedaan, maar bij een kwart van hen werd de privacy geschonden. Voorgenoemde onderzoeken bevragen echter uitzonderlijk minderjarige respondenten. Uit een meta-analyse van 7 onderzoeken over sexts doorsturen bij adolescenten (18-29 jaar) bleek dat 15% van de respondenten al eens een verkregen sext, zonder toestemming van de oorspronkelijke zender, had doorgestuurd (Mori et al., 2020).

Er is dus een verschil tussen primaire en secundaire sexting. Bij primaire sexting worden de beelden enkel gezien door de zender en de ontvanger (Calvert, 2009). Volgens Walrave et al. (2018) wordt sexting gezien als problematisch wanneer het onder druk gebeurt en wanneer de beelden, zonder toestemming van de afgebeelde, naar derden worden doorgestuurd. Wanneer de beelden zonder toestemming worden doorgestuurd, spreekt men van secundaire sexting (Del Rey, Ojeda, Casas, Mora-Merchán, & Elipe, 2019).

Ondanks de mogelijke risico's blijkt sexting in verschillende onderzoeken wel populair bij adolescenten. Prevalentiecijfers rond sexting variëren echter per onderzoek. Dit is onder meer te wijten aan de bevroegde sample, de timing van het onderzoek en de manier waarop de onderzoekers sexting definiëren (Benotsch et al., 2013; Gámez-Guadix, de Santisteban, & Resett, 2017; Klettke, Hallford, & Mellor, 2014). Madigan et al. (2018) vonden dat 14,8% van de ondervraagde jongeren tussen 11 en 17 jaar al eens een sext had

gestuurd en 27,4% al eens een sext had ontvangen. In het kader van het Jongeren Online! project werden online gedragingen van jongeren tussen 13 en 18 jaar in Vlaamse huishoudens onderzocht. Van de ondervraagde jongens gaf 10% aan dat ze al eens een seksueel getinte foto van zichzelf hadden gestuurd en van de ondervraagde meisjes bedroeg dit 8%. Secundaire sexting werd ook bevraagd in dit onderzoek, 9% van de jongens had hier al ervaring mee en 8% van de meisjes (Symons, Ponnet, Walrave, & Heirman, 2017). Verschillende onderzoeken tonen aan dat de prevalentie van sexting stijgt naarmate de leeftijd van de respondenten verhoogt (Gámez-Guadix et al., 2017; Madigan et al., 2018). Gordon-Messer, Bauermeister, Grodzinski en Zimmerman (2013) onderzochten sextinggedrag bij 3447 Amerikaanse adolescenten tussen 18 en 24 jaar. In de sample had 30% wel al eens seksueel getinte foto's van zichzelf gestuurd en had 41% als eens een sext ontvangen. Een recentere meta-analyse van 50 onderzoeken over sexting bij 'opkomende volwassenen' (18 tot 29 jaar) toont gelijkaardige cijfers. 38,3% van de respondenten had al eens aan sexting gedaan en 41,5% had al eens beelden verkregen. Bij die opkomende volwassenen is er echter geen sprake meer van een stijgende trend in prevalentie naarmate men ouder wordt, wat suggereert dat het voorkomen van sextinggedrag in deze leeftijdscategorie stabiel is (Mori et al., 2020).

2.1.2. Beelden oorspronkelijk verkregen zonder toestemming

Voyeurisme

Intieme beelden kunnen ook gemaakt worden zonder toestemming. Voyeurisme is daar een voorbeeld van. Voyeurisme houdt in *"het heimelijk bekijken en/of fotograferen of vastleggen van beelden, van seksuele of 'privé-handelingen' met het oog op seksuele bevrediging, waarbij de dader weet dat de andere persoon niet instemt met observatie voor seksuele bevrediging"* (McGlynn et al., 2017, p. 7). Gillespie (2019) benoemt dit ook wel als 'niet-consensuele fotografie'. Het is een parafilie, een afwijkende seksuele interesse. De parafiele interesse kan ook de vorm aannemen van een psychische stoornis wanneer het vaak voorkomt, intens is en het illegale gedrag ook effectief wordt uitgevoerd (Joyal & Carpentier, 2016). Uit een onderzoek van Dawson, Bannerman en Lalumière (2014) bij meer dan 1200 Canadese studenten blijkt dat 52% van de mannelijke studenten en 26% van de vrouwelijke studenten interesse toonden in voyeurisme. Daarmee is het de populairste parafiele interesse. Voor 58,6% van de ondervraagde studenten blijven de parafiele interesses echter bij fantasieën en gaat men zich er niet naar gedragen. Een onderzoek van Castellini et al. (2018) bij Italiaanse studenten toonde aan dat 28% van de ondervraagde mannelijke studenten en 12,4% van de ondervraagde vrouwelijke studenten al eens voyeuristisch gedrag had gesteld, terwijl 64,6% van de mannelijke studenten en 38,9% van de vrouwelijke studenten er over fantaseerden.

In 2000 schreven Calvert en Brown dat zaken van videovoyeurisme “in overvloed” waren (p.477). Huidige technologieën maken het bespieden van mensen echter makkelijker. Elk modern apparaat beschikt tegenwoordig over een camera en daar maken voyeurs dan ook gebruik van (Patrick, 2018). Voyeurisme kan overal gebeuren: op plekken waar men volledige privacy verwacht zoals de badkamer of het toilet, of in het openbaar (Calvert & Brown, 2000).

Upskirting

Upskirting omvat *“het op openbare plaatsen maken van beelden van de schaamstreek van een persoon onder diens bovenkleding zonder toestemming”* (Chan, 2018; McGlynn et al., 2017). Dit wordt vaak uitgevoerd met kleine digitale camera’s die verstopt zitten in allerlei objecten, zoals handtassen en rugzakken (Chan, 2018) of zelfs in de dader’s schoenen (Chong, 2015; Stubley, 2018). Hoewel McGlynn et al. (2017) in hun continuüm van niet-consensuele pornografie een onderscheid maken tussen beide termen is upskirting een vorm van het hierboven genoemde voyeurisme (Chan, 2018; Najdowski, 2017). Dit onderscheid wordt echter gemaakt omdat voyeurisme strafbaar is en upskirting dat niet is (Gillespie, 2019; Hayes & Luther, 2018). Ook ‘downblousing’, de tegenhanger van upskirting, is een vorm van voyeurisme (Bell, Hemmens, & Steiner, 2007; Najdowski, 2017). Een van de voorwaarden in de Belgische wet rond voyeurisme is dat een persoon geobserveerd wordt *“terwijl hij zich in omstandigheden bevindt, waar hij in redelijkheid kan verwachten dat zijn persoonlijke levenssfeer niet zal worden geschonden”* (art. 371/1, 1°-2° Strafwetboek). Wanneer er aan voyeurisme wordt gedaan in het openbaar, is dit dus niet strafbaar. Bovendien moet de geobserveerde persoon ook ontbloot zijn of een seksuele handeling stellen, wat ook niet vanzelfsprekend is in het openbaar.

Geseksualiseerd fotoshoppen

Intieme of seksueel getinte beelden kunnen ook gefotoshopt worden met het gezicht van het slachtoffer erop (Flynn et al., 2016), dan spreekt men van “geseksualiseerde fotoshopping”. McGlynn et al. (2017) definiëren geseksualiseerde fotoshopping als *“wanneer een pornografisch beeld op het hoofd of op een lichaamsdeel van een persoon wordt geplakt, zodat het lijkt alsof die persoon betrokken is bij de pornografische activiteit”* (p. 41). Hier zijn een aantal bekende zaken van bij beroemdheden, maar dit gebeurt niet uitsluitend bij hen (Powell & Henry, 2017)

Sextortion

Primaire sexting betekent niet altijd ‘consensuele sexting’. Het houdt namelijk niet altijd wederzijdse toestemming in. Een van de uitzonderingen hierop is ‘sextortion’ (Del Rey et al., 2019), een vorm van niet-consensuele texting. Adolescenten kunnen druk ervaren om aan sexting te doen, waaronder vooral

vrouwen (Choi, Van Ouytsel, & Temple, 2016). Wanneer er wordt bedreigd met de verspreiding van seksueel getinte beelden spreekt men over 'sextortion' (Patchin & Hinduja, 2018, Römken et al., 2017). Daders hiervan hebben meestal tot doel het slachtoffer zo ver te krijgen om (nog meer) seksueel getinte foto's te sturen of andere seksuele handelingen uit te voeren (Wolak, Finkelhor, Walsh, & Treitman, 2018). Englander (2015) onderzocht sexting bij 18- en 19-jarigen. Hieruit bleek dat 70% van de respondenten die al eens aan sexting had gedaan zich wel eens onder druk gezet voelden om de beelden te sturen, waarvan bij 12% sexting altijd zo aanvoelde. Secundaire sexting of het dreigen ermee (sextortion) binnen de context van een romantische relatie, wordt gezien als maatstaf voor dwang en controle binnen gewelddadige relaties (McGlynn & Rackley, 2017).

Afbeeldingen van aanranding of verkrachting

Volgens Powell en Henry is de opname van aanrandingen en verkrachtingen op de smartphone en het verspreiden van die beelden "een groeiend probleem" (2017, p. 131). De smartphones maken het mogelijk om zodanig snel de camera te activeren, wat toegankelijkheid biedt tijdens een verkrachting of aanranding.

Hacking

McGlynn et al. (2017) namen hacking niet apart op in hun continuüm van op beelden gebaseerd seksueel misbruik. Echter moet dit toch gezien worden als aparte vorm (Flynn et al., 2016; Kamal & Newman, 2016). Niet-consensuele pornografie kan namelijk het gevolg zijn van een dader die inbreekt op de computer of het online account van het slachtoffer en zo informatie steelt (Scott & Gavin, 2018). Lenhart, Ybarra, Zickuhr en Price-Feeney (2016) onderzochten de prevalentie van online intimidatie, digitaal misbruik en cyberstalking bij meer dan 3.000 Amerikaanse respondenten ouder dan 15 jaar. Uit dit onderzoek bleek dat er bij 30% van de ondervraagde Amerikanen al eens inbreuk werd gemaakt op de privacy van het slachtoffer, waarvan bij 13% de online accounts gehackt werden en er gevoelige informatie werd gestolen. Bij 5% van de respondenten werd de gestolen gevoelige informatie ook verder bekend gemaakt, wat schade veroorzaakte.

2.1.3. Het ontstaan van de niet-consensuele pornografie

'Niet-consensuele pornografie' is geen nieuw concept. Het concept bestaat al van voor de opkomst van het internet. In de jaren 80 in Amerika was er offline al sprake van niet-consensuele pornografie met Hustler Magazine's katern 'Beaver Hunt' (Franks, 2017; Hall & Hearn, 2017; Sullivan & McKee, 2015). Het internet zorgde er echter voor dat het concept een doorbraak kende (Stroud, 2014; Sullivan & McKee, 2015). Pas in

2010 kreeg de term ook internationale weerklank, toen er specifieke ‘wraakpornowebsites’ ontstonden. Amerikaan Hunter Moore verspreidde op zijn website ‘IsAnyoneUp’ aanvankelijk foto’s van zijn ex-vriendin, omdat hij de relatiebreuk niet kon verwerken. De website kende enorme populariteit en lokte in de eerste week al meer dan 14.000 bezoekers (Stroud & Henson, 2017). Moore zag een gat in de markt en de site groeide al snel uit naar een netwerk van foto’s die zonder toestemming werden verspreid (Powell & Henry, 2017; Stroud & Henson, 2017).

IsAnyoneUp ging offline in 2012 maar werd gezien als het prototype voor gelijkaardige websites (Salter, 2013; Stroud, 2014). Terwijl het aantal slachtoffers exponentieel steeg, werd het fenomeen van niet-consensuele pornografie steeds meer onderzocht. Het merendeel van deze onderzoeken focust op hoe men de daders gerechtelijk kan aanhouden (Bloom, 2016; Citron & Franks, 2014; Cole, Policastro, Crittenden, & McGuffee, 2020; Franks, 2015; Linkous, 2014; Scheller, 2015). Steeds meer landen namen niet-consensuele pornografie dan ook op als misdad in het strafwetboek. Ook in België is niet-consensuele pornografie in principe strafbaar sinds 2016. Voyeurisme en het tonen, toegankelijk maken of verspreiden van *‘de beeld- of geluidsopname van een ontblote persoon die een expliciete seksuele daad stelt, zonder diens toestemming [...] ook al heeft die persoon ingestemd met het maken ervan’* is sinds 29 februari 2016 strafbaar (art. 371/1, 1°-2° Strafwetboek).

Toch werd ons land in 2018 opgeschrikt door twee grootschalige gevallen van niet-consensuele pornografie. Meisjes werden in de sporthal van de Hogeschool Gent gefilmd en gefotografeerd tijdens het douchen. De beelden werden door de dader gepubliceerd op een pornosite voor gluurders (Neyt, 2018). Datzelfde jaar ontdekten undercoverjournalisten een geheime chatroom op het gamersplatform ‘Discord’. Naaktfoto’s van meer dan drieduizend Vlamingen werden er geruild. Onder de slachtoffers zaten ook minderjarige meisjes. Verschillende beelden worden bij niet-consensuele pornografie vergezeld door persoonlijke informatie van het slachtoffer zoals hun woonplaats en volledige naam (Denayer & Dee, 2018, Römken et al., 2017). De wet tot wijziging van diverse bepalingen wat de aanranding van de eerbaarheid en het voyeurisme betreft, lijkt dus onvoldoende om niet-consensuele pornografie tegen te houden.

2.2. Lichamelijke integriteit

Lichamelijke integriteit is het principe van onschendbaarheid van een menselijk lichaam. Dit principe werd in het leven geroepen in de 19de eeuw. Mill (1859) beschreef dat als volgt: *“Over zichzelf, over zijn eigen lichaam en geest, is het individu soeverein”* (p. 68). Dit principe houdt dus in dat je zelf keuzes moet kunnen maken wat betreft je eigen lichaam. Lichamelijke integriteit werd in 2001 opgenomen in de Europese grondrechten. Het concept wordt vaak genoemd in debatten rond bijvoorbeeld abortus, besnijdenis en euthanasie (Bernstein & Manata, 2019; Dekkers, Hoffer, & Wils, 2006; Hendricks, 2010).

Lichamelijke integriteit bestaat volgens Patella-Rey (2018) uit twee delen. Een eerste deel is het recht op lichamelijke zelf-determinatie dat ons, zoals Mill (1859) suggereerde, toestaat om beslissingen te maken betreffende ons eigen lichaam. Een tweede deel van lichamelijke integriteit houdt lichamelijke onschendbaarheid in. Hier wordt de link met niet-consensuele pornografie ook duidelijk. *“Individuen hebben het recht om vrij te zijn van beperkingen of blootstellingen”* (Patella-Rey, 2018, p. 787). Seksueel getinte beelden die verspreid worden zonder toestemming van een slachtoffer, zijn inbreuken op dit recht. Budde (2014) benoemt niet-consensuele pornografie als een *“bedreiging voor de seksuele vrijheid”* (p. 49). Verschillende vormen van seksueel geweld worden gezien als een inbreuk op de lichamelijke integriteit, bijvoorbeeld verkrachtingen en aanrandingen (Powell, 2010). Echter zien verschillende onderzoekers NCP niet als een schending van de lichamelijke integriteit, maar louter als een schending van de privacy (Calvert & Brown, 2000; Patella-Rey, 2018). De verschillende gevolgen die de niet-consensuele pornografie met zich meebrengen, lijken hier echter niet in meegenomen te worden. Voor de slachtoffers wordt dit namelijk niet alleen aanzien als ‘schending van de privacy’, maar als seksueel misbruik.

2.3. Korte- en langetermijngevolgen voor slachtoffers van NCP

Beelden kunnen jarenlang rondgaan. Eens iets rondgaat in cyberspace verliest de zender hier de controle over. Volgens Katzman (2010) moeten jongeren er zich dan ook bewust van zijn dat niets verwijderd kan worden in cyberspace. Ook wanneer het slachtoffer erin slaagt de beelden te verwijderen op de website of het platform waar ze origineel verschenen, toch kan er niet met zekerheid gezegd worden of ze al dan niet opnieuw zullen opduiken (Kopecký, Szotkowski, & Krejci, 2014). Ook wanneer het materiaal verwijderd wordt, kan het al doorgestuurd of gekopieerd zijn (Katzman, 2010, Kopecký et al., 2014). Niet-consensuele pornografie kan dus langdurige gevolgen hebben.

Slachtoffers van niet-consensuele pornografie kunnen niet simpelweg de computer uitzetten en doen alsof er niets is gebeurd (Branch, Hilinski-Rosick, Johnson, & Solano, 2017). Volgens Bloom (2014) kunnen er gevolgen plaatsvinden in elk aspect van het leven van het slachtoffer. De onderzoeker identificeert drie types van tastbare gevolgen voor de slachtoffers van niet-consensuele pornografie: (1) het kan werkgerelateerde problemen veroorzaken, (2) de slachtoffers zijn vatbaarder voor zelfmoord, (3) slachtoffers worden bedreigd. Deze beschrijving van gevolgen is vergelijkbaar met de drie gevolgen van online seksuele intimidatie die Römken et al. (2017) identificeerden: (1) mentale/psychische gevolgen, (2) fysieke gevolgen en (3) economische gevolgen. Deze oplijsting wordt dan ook gebruikt in de diepte-interviews om de ondervonden gevolgen te bevragen, aangezien kwalitatief onderzoek hiernaar ontbreekt.

2.3.1. Mentale gevolgen

Zoals met andere vormen van seksueel misbruik kunnen slachtoffers van niet-consensuele pornografie somatische gevolgen en een lager psychologisch welzijn ervaren (Campbell, Dworkin, & Cabral, 2009; Ullman & Brecklin, 2003; Wolff, Rospenda, & Colaneri, 2017). Volgens MacAllister (2017) is niet-consensuele pornografie “aanstootgevend, vernederend en kan het reputatieschade veroorzaken” (p. 2458). Volgens Bloom (2014) zijn slachtoffers van niet-consensuele pornografie vatbaarder voor zelfmoord. Het onderzoek van Bates (2017) bevestigt dit. Bates bevroeg slachtoffers van NCP op een kwalitatieve manier aan de hand van 18 diepte-interviews. De slachtoffers ervoeren naar aanleiding van de NCP gevolgen als posttraumatische stressstoornis, vertrouwensproblemen, angst, depressie, zelfmoordgedachten en andere mentale gevolgen. Ook een grootschalige survey van het Cyber Civil Rights Initiative (2013) bij slachtoffers van niet-consensuele pornografie bevestigt de zware mentale gevolgen. Van de respondenten gaf 93% aan dat ze “aanzienlijk emotionele problemen” ervoeren. Meer dan de helft van de respondenten (51%) had suïcidale gedachten gehad naar aanleiding van de verspreiding van de beelden. Er zijn ook verschillende zaken bekend van slachtoffers die zelfmoord pleegden waaronder ook enkele Belgische slachtoffers, zoals Glenn (15 jaar) die uit het leven stapte omdat de pesterijen rond zijn foto anderhalf jaar bleven duren (Van Damme, 2017).

Schaamte

Wanneer de intieme of seksueel getinte beelden van het slachtoffer terechtkomen bij familieleden of vrienden, resulteert dit in gevoelens van schaamte en vernedering bij zowel het slachtoffer als de naasten (Flynn et al., 2016).

Victim blaming en slut shaming

Setty (2019) voerde focusgroepen uit bij jongeren (14-18 jaar) over het onderwerp sexting. De onderzoeker kon hier vaststellen dat het merendeel van de respondenten zich schuldig maakte aan victim blaming. Deze respondenten waren van mening dat sexting voor een negatieve status en een slechte reputatie zorgt, waarmee ze pestgedrag en sociale schaamte voor de slachtoffers van niet-consensuele pornografie dus goedkeuren. De meeste deelnemers legden de focus op het slachtoffer van NCP, niet op de dader die de privacy schendt.

Campagnes over de gevaren van sexting richten zich voornamelijk tot de oorspronkelijke zenders van die beelden. De focus ligt niet op de daders die de beelden verspreiden maar op de slachtoffers en op het risico dat je loopt als je seksueel getinte beelden stuurt. Volgens Karaian (2014) werkt de campagne 'Protect Yourself' van het Canadese centrum voor kindermishandeling (CCCP) slut shaming in de hand. De campagne is er namelijk op gericht om de tienermeisjes die aan sexting doen verantwoordelijk te stellen voor het voorkomen van de risico's die sexting heeft.

Angst

Voyeurisme en upskirting, of 'niet-consensuele fotografie', kan ervoor zorgen dat een slachtoffer zich onveilig voelt (Gillespie, 2019).

2.3.2. Fysieke gevolgen

Bij niet-consensuele pornografie is er ook vaak doxing in het spel. Doxing is "*de kwaadwillende bekendmaking van persoonlijke identificatiegegevens, zoals een huisadres*" (MacAllister, 2017, p. 2451). Hoewel doxing online gebeurt, zorgt dit voor een verplaatsing van de intimidatie van de online naar de offline wereld. Doxing zorgt ervoor dat het slachtoffer van niet-consensuele pornografie ook fysiek gevaar loopt. Slachtoffers worden zo namelijk blootgesteld aan stalking (Flynn et al., 2016).

2.3.3. Economische gevolgen

Niet-consensuele pornografie kan verregaande economische of werkgerelateerde gevolgen hebben wanneer de beelden terechtkomen bij werkgevers of collega's (Bloom, 2014). Het slachtoffer kan ontslagen worden en moeite ervaren met het vinden van een nieuwe job (Bloom, 2014; Citron, 2009; Kamal & Newman, 2016). Wanneer de beelden vergezeld werden door persoonlijke gegevens zoals de naam van het slachtoffer, is de kans op economische gevolgen groter. Werkgevers gebruiken zoekmachines om

sollicitanten te evalueren (Kamal & Newman, 2016). Wanneer ze op negatieve informatie terechtkomen, kiezen ze voor een andere sollicitant (Bloom, 2014; Citron, 2009). Online verspreide seksueel getinte beelden kunnen de carrière van slachtoffers dus op verschillende manieren verpesten (Bloom, 2014).

2.4. De slachtoffers van NCP

Een onderzoek van Branch et al. (2017) bij 470 Amerikaanse studenten toont aan dat bij ongeveer 10% van de bevroegde studenten al eens een privéfoto verder was verstuurd naast de beoogde ontvanger. Uit een onderzoek bij meer dan 3.000 volwassenen blijkt dat 8% van de respondenten slachtoffer is geweest van niet-consensuele pornografie. 70,90% gaf aan dat de dader een huidige partner of een ex was (Ruvalcaba & Eaton, 2019).

Zoals verschillende onderzoeken aangeven, kan iedereen een potentieel slachtoffer zijn van seksuele intimidatie, zowel in de online als in de offline vorm (Barak, 2005; Henry & Powell, 2014; Powell & Henry, 2017). Toch moeten we benadrukken dat seksueel geweld, in al zijn vormen, een sterk gendergerelateerd patroon kent (Hinduja & Patchin, 2010; Powell & Henry, 2017). Het risico om slachtoffer te worden van niet-consensuele pornografie is groter bij meisjes en vrouwen (Citron & Franks, 2014; Cyber Civil Rights Initiative, 2014; Cyber Civil Rights Initiative, 2017; Hall & Hearn, 2017; Powell & Henry, 2017), “ongeacht of het on- of offline gebeurt” (Römkens et al., 2017, p. 3). Uit een bevraging van Ruvalcaba en Eaton (2019) bij meer dan 3.000 Amerikaanse volwassenen blijkt dat vrouwen significant vaker slachtoffer zijn van niet-consensuele pornografie.

Ook de geaardheid heeft effect op het al dan niet zijn van een slachtoffer. Uit een kwantitatief onderzoek naar de associaties tussen sexting en seksuele activiteit bij Amerikaanse scholieren blijkt dat scholieren die zich identificeerden als deel van de LGBT-gemeenschap meer kans hadden om al eens aan sexting gedaan te hebben dan de scholieren die zich identificeerden als heteroseksueel (Rice et al., 2012). Het onderzoek van Pampati, Lowry, Moreno, Raspberry en Steiner (2020) bevestigt deze resultaten. De onderzoekers bevroegen niet-consensuele sexting bij meer dan 8500 Amerikaanse scholieren. De prevalentie van secundaire sexting zonder toestemming van de oorspronkelijke zender lag hoger bij holebiseksuele respondenten dan bij heteroseksuele respondenten. Ruvalcaba en Eaton (2019) bevestigen deze cijfers. Homo- en biseksuele mannen hebben grotere kans om zowel slachtoffer als dader te worden van niet-consensuele pornografie. Biseksuele vrouwen komen uit de bevraging als grootste risicogroep voor NCP.

Daarnaast speelt ook de leeftijd een grote rol bij niet-consensuele pornografie. ‘Opkomende volwassenen’ (Arnett, 2000) (mensen tussen 18 en 29 jaar) hebben het meeste kans op zowel slachtoffer- als daderschap, zo blijkt uit grootschalig onderzoek van Ruvalcaba en Eaton (2019).

2.5. Conclusie

Prevalentiecijfers rond sexting zijn alomtegenwoordig. Het onderzoek van Bates (2017) is het enige dat slachtoffers benadert op een kwalitatieve manier. De onderzoeker focust echter uitsluitend op mentale gevolgen, waardoor andere voorkomende gevolgen wellicht vergeten worden. Deze scriptie tracht die leemte in de literatuur te vullen door, aan de hand van de in de literatuur gedefinieerde gevolgen, de ervaringen van de slachtoffers kwalitatief te bevragen.

3. Methodologie

Het merendeel van de studies rond niet-consensuele pornografie gebruikt kwantitatieve methodes. Zo wordt de draagwijdte van het fenomeen wel duidelijk maar om inzicht te krijgen in hoe de slachtoffers niet-consensuele pornografie ervaren, is het beter om hen zelf aan het woord te laten. Er zijn immers verschillende soorten niet-consensuele pornografie en hoe iemand zoiets ervaart, hangt grotendeels af van de persoonlijkheid. Een kwalitatieve onderzoeksmethode leunt dus het best aan bij de eerder vermelde onderzoeksvraag. Diepte-interviews laten ons toe om dieper te graven in de ervaring van het slachtoffer van niet-consensuele pornografie. Naar de verschillende gevolgen voor slachtoffers is nagenoeg nog geen onderzoek gedaan, deze onderzoeksmethode laat de respondent toe om het verhaal te vertellen op zijn of haar manier. Het onderwerp kan emotionele reacties naar boven halen bij de respondent. De lichaamstaal en intonatie van de respondent kunnen zelf heel wat informatie bevatten (Opdenakker, 2006).

De interviews vonden plaats van begin maart tot eind april. De interviews in begin maart verliepen allemaal face-to-face op één interview na. De face-to-face interviews vonden plaats op de plek naar keuze voor de respondent, om het voor hen zo comfortabel mogelijk te maken. Vanaf midden maart waren face-to-face interviews echter niet meer mogelijk. De COVID-19-pandemie zorgde ervoor dat er overal in Europa lockdownmaatregelen genomen werden. In België werden niet-essentiële verplaatsingen vanaf 17 maart verboden, om de verspreiding van het virus tegen te gaan. De resterende interviews verliepen dus genoodzaakt via Skype of Whatsapp. In totaal gebeurden acht interviews (66,67%) face-to-face en vier interviews (33,33%) online. De interviews duurden tussen de 40 minuten en anderhalf uur. Alle respondenten werden voor het interview gevraagd om een informed consent te ondertekenen. Hierbij gaven ze de toestemming tot de deelname aan het onderzoek, de opname van het interview en de anonieme verwerking van de resultaten. Gezien de aard van de vragen werd er in de informed consent ook verwezen naar organisaties zoals Awel.be en Child Focus.

Het proces van de rekrutering gebeurde in twee ronden, een eerste ronde in november 2019 en een tweede in februari 2020. De eerste stap van de rekrutering in het eerste semester was zelfrekrutering. Op 15 november 2019 postte ik voor het eerst een oproep op mijn Facebookprofiel waarin ik zowel slachtoffers als daders van NCP zocht. Dit bericht werd 34 keer gedeeld, op die manier kon ik vijf respondenten rekruteren. Gaandeweg is nog één van die respondenten weggevallen. De oproep werd ook gedeeld op andere socialemediakanalen zoals Twitter, LinkedIn en Instagram. Op Twitter werd mijn bericht ook wel

een tiental keren gedeeld, maar zonder resultaat. LinkedIn en Instagram brachten mij elk één respondent op. De tweede stap in het proces was mijn bericht posten in Facebookgroepen en op Facebookpagina's. De oproep werd gedeeld in de verschillende Facebookgroepen van Communicatiewetenschappen, in 'Ken jij iemand?', 'Feminisme is Voor Iedereen' en 'Talk | Gent'. Enkel de feministische Facebookgroep bleek hier nuttig, ik rekruteerde er twee respondenten. Ook Sensoa deelde mijn oproep op hun Facebookpagina.

In het tweede semester besliste ik nogmaals mijn oproep te delen in verschillende Facebookgroepen, omdat deze methode het meest effectief was gebleken in het eerste semester. Er werden wel een aantal aanpassingen gemaakt hiervoor: in plaats van een lange tekst met veel uitleg over het onderzoek werd er een foto gebruikt, wat het onderwerp toegankelijker maakte. Enkele Facebookvrienden hadden in het eerste semester namelijk gesuggereerd om de tekst bij mijn oproep heel wat in te korten. Het bericht werd nogmaals gedeeld in Facebookgroepen, maar in plaats van algemene groepen werden 'nichegroepen' aangesproken. Het bericht werd gedeeld in verschillende zelfhulpgroepen voor slachtoffers van seksueel misbruik, gezien de ernst van deze groepen werd hiervoor eerst toestemming gevraagd aan de beheerders. Zowel 'Imlandelijk Openbaar' als 'Hulpverlening na Seksueel Misbruik' lieten me toe om er een oproep te plaatsen. Dit bracht mij twee respondenten op, waarvan één respondent afhaakte. 'Lotgenoten Seksueel Geweld' liet mij toe om mijn oproep op hun forum te plaatsen. Ook op mijn eigen socialemediakanalen werd de oproep nogmaals gedeeld. Op deze manier rekruteerde ik een tiende respondent.

Voor de laatste stap in het rekruteringsproces werd gebruik gemaakt van de sneeuwbalmethode. Na de interviews vroeg ik de respondent telkens of zij andere slachtoffers kenden. Deze methode bleek echter niet erg effectief voor een onderwerp als niet-consensuele pornografie. Slachtoffers zijn heel voorzichtig met de namen die ze doorgeven. Uiteindelijk heb ik door de sneeuwbalmethode, en door de overtuiging van het reeds geïnterviewde slachtoffer, wel nog drie extra respondenten gevonden. Hiervan viel er gaandeweg nog ééntje af.

3.1. Respondenten

Uiteindelijk namen 12 respondenten mee aan dit onderzoek, waarvan 2 jongens (16,67%) en 10 meisjes (83,33%). De doelgroep van het onderzoek was respondenten tussen 18 en 25 jaar, maar de respondenten waren 20 tot 25 jaar oud. Oorspronkelijk werd er wel een respondent van 18 jaar gerekruteerd, maar door de omstandigheden van het coronavirus kon deze niet meer deelnemen aan het onderzoek.

Tijdens het rekruteringsproces vielen in totaal drie respondenten af. Bij alledrie de gevallen was dit te wijten aan de COVID-19-pandemie. Twee respondenten voelden zich niet comfortabel met een videogesprek, omdat de kans bestond dat gezinsleden of partners het gesprek zouden horen. De derde respondent verloor een familielid aan het virus, dus uiteraard is mijn interview dan niet prioritair.

In bijlage 7.1. worden respondenten uitgebreid beschreven in de respondentenmatrix: het geslacht, de leeftijd, de leeftijd op het moment van de feiten en het soort NCP. Twee respondenten (1V25 en 5M23) werden tweemaal slachtoffer van niet-consensuele pornografie. Bij respondent 1V25 gebeurden allebei de gevallen toen ze minderjarig was, terwijl respondent 5M23 in beide gevallen meerderjarig was. Van de resterende respondenten waren er vijf minderjarig en vijf meerderjarig.

3.2. Procedure

Omdat het slachtoffer en zijn/haar ervaringen in dit onderzoek centraal staan, werd er gekozen voor de onderzoeksmethode van individuele diepte-interviews. Bij aanvang van de interviews werd het onderwerp en de onderzoeksopzet nog eens grondig uitgelegd. Tijdens de uitleg van de onderzoeksopzet werd de nadruk gelegd op de anonieme verwerking en rapportering van de gegevens. Ten eerste werd er gewezen op het belang van de audio-opname. Er werd duidelijk gemaakt dat hun namen vervangen zouden worden door een code (vb. R3V23), om de volledige anonimiteit te garanderen. Ook werd nog eens vermeld dat er geen foute antwoorden zijn en dat de respondent altijd een vraag mag stellen als er iets onduidelijk is. Vooraleer het interview begon, werd nog eens duidelijk uitgelegd wat het centrale begrip (niet-consensuele pornografie) precies inhoudt. Op die manier worden misverstanden vermeden. Als de respondent geen vragen meer had over de praktische kant van het interview, kon het interview van start gaan.

De interviews werden steeds opgenomen op twee verschillende apparaten, voor het geval er zich technische problemen zouden voordoen. Dit bleek een zeer dankbare methode, gezien de audio-opname van de online interviews met een app op de computer achteraf vaak onduidelijk was. Door de extra audio-opname met de recorder op de smartphone, werd dit niet als probleem ervaren. Na afname werden de interviews letterlijk getranscribeerd. In de transcripties wordt de interviewer aangeduid met de initiaal van de voornaam, de respondent wordt aangeduid met de bijbehorende code. Nadien werden de interviews open, axiaal en selectief gecodeerd, waarna er een codeboom werd opgesteld. We gingen inductief te werk, waardoor verbanden en patronen duidelijk werden. Er werden een aantal belangrijke codes onderscheiden die het mogelijk maken om een antwoord te bieden op de onderzoeksvraag: (1) verkregen steun van de

omgeving, (2) mentale gevolgen voor het slachtoffer, (3) fysieke gevolgen voor het slachtoffer, (4) economische gevolgen voor het slachtoffer, (5) andere gevolgen voor het slachtoffer en (7) de verwerking op lange termijn. Deze thema's worden in de sectie 'Resultaten' in detail besproken.

3.3. Opbouw topiclijst interview

De interviews verliepen aan de hand van een semigestructureerde topiclijst. Afhankelijk van de soort niet-consensuele pornografie werden er andere vragen gesteld. Allereerst werden enkele inleidende vragen gesteld. De respondent werd gevraagd kort te schetsen hoe zij in aanraking kwamen met NCP. Indien de niet-consensuele pornografie gebeurde met beelden die oorspronkelijk verkregen werden met toestemming, ging de onderzoeker eerst dieper in op de frequentie van sexting en de attitudes ertegenover, zowel voor en na het voorval. Als de beelden zonder toestemming verkregen werden, ging de onderzoeker dieper in op de manier waarop de beelden verkregen en verspreid werden. Na deze inleidende vragen werd de relatie met de dader bevraagd. Ten derde werd er nagegaan welke steun het slachtoffer al dan niet kreeg vanuit de omgeving. Daarna vroeg de onderzoeker naar de ondernomen stappen naar aanleiding van de beelden, om af te sluiten met een uitgebreide bevraging naar de verschillende gevolgen voor het slachtoffer. Op het einde van het interview vatte de onderzoeker de verschillende ondervonden gevolgen samen. Aan de slachtoffers werd gevraagd of er nog gevolgen ontbraken aan de lijst. Op die manier kon de onderzoeker hier op inspelen bij de volgende interviews.

4. Resultaten

Tijdens de analyse van de interviews werd duidelijk dat mentale gevolgen naar aanleiding van niet-consensuele pornografie het meest prominent aanwezig zijn, fysieke en economische gevolgen in mindere mate. De resultaten van de diepte-interviews worden gestructureerd aan de hand van de meest voorkomende codes in de transcripties, zijnde (1) de soort NCP, (2) de ondervonden gevolgen, (3) de verkregen steun van de omgeving en (4) het verwerkingsproces.

4.1. Achtergrond slachtoffers: Het hoe, waar en wanneer van de gepleegde feiten

4.1.1. *Wie zijn de slachtoffers van niet-consensuele pornografie?*

De doelgroep die dit onderzoek voor ogen had was die van jongvolwassenen tussen 18 en 25 jaar. De leeftijd van de respondenten varieerde tussen de 20 en 25. Hierbij moet echter wel vermeld worden dat bij meer dan de helft van de respondenten de feiten al meer dan vijf jaar geleden plaatsvonden. Vijf respondenten waren minderjarig en zaten op de middelbare school op dat moment, zeven respondenten waren meerderjarig. De keuze voor deze leeftijdsgroep werd ook bevestigd in de literatuur. Volgens Ruvalcaba en Eaton (2020) behoren opkomende volwassenen, tussen 18 en 29 jaar, tot de grootste risicogroep wat betreft niet-consensuele pornografie.

Net als bij andere vormen van seksueel geweld, is het slachtofferschap van niet-consensuele pornografie sterk gender-gerelateerd. In de literatuur bleek dat vrouwen significant vaker slachtoffer worden van NCP (Ruvalcaba & Eaton, 2020). De meerderheid van de respondenten in dit onderzoek zijn dan ook vrouwelijk. Ook de seksuele minderheden (LGBT-gemeenschap) zijn vatbaarder voor het zonder toestemming verspreiden van intieme beelden (Lenhart, Ybarra, Zickuhr, & Price-Feeney, 2016). De mannelijke respondenten in dit onderzoek waren beide homoseksueel. Ze geven allebei aan dat sexting en de bijbehorende gevolgen volledig anders worden ervaren in de LGBT-gemeenschap. Sexting wordt volgens hen gezien als een vereiste als je met iemand wil afspreken op apps als Grindr, zoals respondent 8M23 beschrijft:

“Ik denk dat als je wil afspreken met iemand, dat er bij ons wel heel hoge druk ontstaat om dat wel door te sturen omdat de kans anders heel groot is dat ze gewoon zeggen 'neen, het is niet nodig'. Er wordt aan een kant verwacht dat je eigenlijk al van tevoren kan aantonen dat het de moeite gaat zijn. Als je geen foto's stuurt, kunnen zij vinden dat het de moeite niet gaat zijn. En dan ja, dan wordt er gewoon niet afgesproken.” (8M23)

Diezelfde respondent geeft bovendien ook aan dat sommige mensen in het homomilieu opzettelijk 'exposed' willen worden, omdat ze hierop kicken. Er bestaan zelfs speciale Twitter- en Tumblr-accounts waarop mensen 'toelating' geven om hun intieme beelden online te zetten:

"Dat is ook echt iets dat gebeurt in het homomilieu, da's echt wel een kick van sommige mensen om 'exposed' te worden dus. En dat gebeurt dan ook letterlijk. Dat is iets vreemds dat ik nooit ga verstaan. Ik snap ook niet waarom je dat zou doen." (8M23)

4.1.2. Soort van niet-consensuele pornografie

Sexting wordt door enkele onderzoeken als deviant gedrag beschouwd, waarbij vooral gewezen wordt op de gevaren ervan. Echter, ook de onderzoeken die sexting op een andere manier benaderen, vernoemen telkens de mogelijke risico's. Prevalentiecijfers van secundaire sexting zijn dan ook hoog. Ook in dit onderzoek geeft de meerderheid van de respondenten aan dat de beelden origineel verstuurd werden met toestemming, maar dat de ontvanger deze zonder toestemming verder verspreidde. Bij een aantal respondenten gingen de verstuurde beelden samen met sextortion. De daders van de niet-consensuele pornografie dreigden in deze gevallen met de verdere verspreiding van de beelden om zo nog intieme beelden van de slachtoffers te verkrijgen. Respondent 6V25 ging hierop in:

"De originele lading foto's is tijdens de seks genomen en dan... Toen hij mij bedreigd en gehanteerd heeft heb ik hem nog gestuurd omdat dat moest van hem. Anders ging hij ze online publiceren met mijn persoonlijke gegevens erbij." (6V25)

Naast de respondenten die niet-consensuele pornografie ervoeren naar aanleiding van sexting, werd de minderheid van de respondenten slachtoffer van een andere vorm van NCP. Een respondent werd gefilmd in toiletten van een café en bij één respondent werden de beelden gestolen. Geseksualiseerd fotoshoppen komt voor bij één respondent, een leerkracht die door haar leerling op pornografische beelden werd gefotoshopt:

"Dat was niet echt gewoon een hoofd dat er gewoon was opgeplakt, het was echt wel nog goed bewerkt, waardoor het niet echt duidelijk was of ik dat was of niet. En hij heeft dat op z'n Instagram gezet met als ondertekening 'hot teacher' en dan ook een paar emojis daarbij." (4V23)

Beelden oorspronkelijk verkregen met toestemming

Het merendeel van de slachtoffers werd slachtoffer van NCP door aan sexting te doen. De **motivaties** om aan sexting te doen, zijn afhankelijk van respondent tot respondent. Meer dan de helft van de

respondenten die slachtoffer werd van NCP door sexts die ze zelf hadden gestuurd, geeft aan dat dit gebeurde in de context van een romantische relatie. Bij het grootste deel betrof dit een potentiële relatie, werden de foto's gestuurd om te flirten of om te tonen dat ze het serieus meenden. Slechts één respondent was ook echt samen met de dader toen ze die sexts naar hem stuurde. Haar motivatie hiervoor was om de relatie op te leuken, fris te houden. Ze stuurde intieme foto's in een moment van zelfvertrouwen naar haar toenmalige vriend. Hier was er echter sprake van 'wraakporno' in de enge zin van het woord. De ex van respondent 11V24 kon de relatiebreuk niet verdragen, waarna hij haar beelden op 4chan plaatste en ermee dreigde om de foto's naar haar klasgenoten te sturen:

“Ja nadien, vanuit die jaloezie en het niet kunnen verdragen dat ik het toen uitgemaakt had, omdat ik het echt wel beu was, was dat inderdaad van 'ik heb dat nog staan, ik ga dat tonen aan je klasgenoten' of 'je moet niet verschieten als dat op internet staat' enzovoort ...”

Uit enkele focusgroepen bij jongens tussen 15 en 18 jaar bleek dat de respondenten denken dat meisjes intieme beelden versturen met als doel om complimentjes te krijgen over hun lichaam (Van Ouytsel et al., 2016). In de diepte-interviews kwam dit ook bij enkele respondenten voor als motief om seksueel getinte beelden door de sturen, zoals bij respondent 1V25:

“... Voor zover ik me nog kan inleven in hoe ik toen dacht, was ik gewoon heel erg bezig met bevestiging krijgen, onzekerheid over m'n lichaam en ik wilde gewoon graag dat mensen daar iets positief over zouden zeggen.” (1V25)

Resterende motivaties waren gericht op plezier en offline seksuele beleving. Een van de mannelijke respondenten gaf aan dat hij aan sexting deed, samen met zijn ex-vriend, omdat ze op Grindr een derde persoon zochten voor een trio. Respondent 10V25 kwam net uit een lange relatie toen ze Tinder ontdekte, en wou die wereld wat ontdekken:

“... Ik geef eerlijk toe: ik kwam zelf net uit een lange relatie en dan dacht ik 'Tinder is de wereld en ik ga hem zelf ontdekken' en euh... Haha, de rare dingen die je dan doet als je net uit een relatie komt.” (10V25)

Motivaties om aan sexting te doen zijn dus heel verscheiden. Verschillende respondenten geven echter aan dat de voordelen van sexting voor hen niet meer opwegen tegen de nadelen eens er misbruik werd gemaakt van het vertrouwen. Bij de overgrote meerderheid van respondenten is de **attitude** tegenover sexting dan ook veranderd door NCP. Enkel de mannelijke respondent wiens beelden rondgingen op Grindr ten gevolge van sexting (5M23) geeft aan dat hij zeker nog aan sexting zou doen. Vier van de negen respondenten zijn echter volledig tegen sexting gekeerd nadat de beelden verspreid werden en hebben het geen enkele keer

meer gedaan. Respondent 3V23 geeft bijvoorbeeld aan dat haar vriend om foto's had gevraagd toen ze op Erasmus zat, maar ze durft het gewoon niet meer.

“Ik zou echt nooit een naaktfoto sturen of nooit meer tonen ofzo... G. zei ook soms tijdens Erasmus van 'allez toon eens een foto van je borsten'. Hij weet ook dat ik dat niet wil doen want allez je weet nooit he, als 't dan gedaan is...” (3V23)

De angst voor de mogelijke gevaren is groter dan het plezier dat eruit wordt gehaald. Respondent 9V25 wijst hierbij vooral naar het ontbreken aan consent. Zelf is ze naaktmodel dus ze vindt het niet erg dat mensen haar naakt zien “maar dat is met consent, dus dat is wel een verschil” (9V25). De resterende respondenten doen wel nog aan sexting, maar beperken dit nu tot de context van een vaste relatie. Respondent 6V25 doet bovendien enkel nog aan offline sexting omdat ze wil vermijden dat beelden online komen door hacking. Haar huidige vriend bezit wel een aantal intieme beelden van haar maar die worden veilig bewaard op een computer zonder internet. Het enige wat hier dus nog zou kunnen mislopen is dat haar vriend de beelden misbruikt, maar ze vertrouwt hem hier wel volledig in. Volgens respondent 1V25 is het voordeel van sexting beperken tot romantische relaties dat je, als het vertrouwen geschonden wordt, zeker weet wie aan te geven bij de politie:

“Als die foto's naar buiten zouden komen dat ik er wel niet echt voor zou schamen, ik zou ook zeker weten dat hij ze zou hebben verstuurd en dan weet ik ook tegen wie ik de politie moet inlichten hierover dusja. Ik ben daar nu wat minder bang voor, maar het zou natuurlijk nog steeds vervelend zijn.” (1V25)

De respondenten die nog aan sexting doen, al dan niet in de context van een romantische relatie, geven wel allemaal aan dat ze voorzichtiger zijn geworden. Ze vermijden foto's met hun gezicht op, tenzij ze hun partner volledig vertrouwen en al een lange relatie hebben. Over alle respondenten die NCP ervoeren naar aanleiding van sexting heen, halen ze allemaal dezelfde tips aan om het op een veilige manier te doen: geen gezicht op de foto's, geen herkenbare dingen op de achtergrond, geen tatoeages. Hier moet echter wel bij vermeld worden dat dit nog geen garantie is dat de beelden niet verspreid zullen worden, zoals respondent 10V25 aanhaalt:

“... Die regels allemaal had ik dan eigenlijk al gevolgd, en dan toch komt het opeens zo dicht dat daar misbruik van wordt gemaakt en dat ik ermee word onder druk gezet. Dus ja, dat heeft voor mij wel de nare ervaring al gemaakt, je doet het op een semi-veilige manier en toch kan je in zo'n positie terecht komen.” (10V25)

Beelden oorspronkelijk verkregen zonder toestemming

Een minderheid van respondenten werd slachtoffer van NCP zonder dat sexting hiervoor de aanleiding was. Een respondent werd gefilmd in de toiletten van een café in Waregem. De dader had drie jaar lang camera's hangen in het vrouwentoilet en nadien bleek ook dat er camera's in zijn eigen woonst hingen. De beelden werden volgens het slachtoffer ook opgedeeld in verschillende mapjes, naargelang wat er te zien was. "Hij had een mapje 'borsten' of 'poep', zo'n dingen... En 't is ook daarom dat ik wist van 'ik sta er sowieso op', omdat ik mij had omkleed" (7V21). Omdat toiletten gezien worden als een plek waar men vanuit gaat privé te zijn, spreekt men hier van 'voyeurisme'. Het slachtoffer kijkt altijd of ze camera's ziet hangen in de toiletten. Zoals Gillespie (2019) aanhaalde, zorgt voyeurisme bij slachtoffers voor een onveilig gevoel. Toch heeft het slachtoffer het gevoel dat checken op camera's geen oplossing biedt, omdat mensen die willen filmen echt manieren gaan vinden om hierin te slagen.

"Vanaf dat je in 't openbaar naar de wc gaat, dan denk ik er wel soms eens aan, dat ik zeker moet checken voor camera's. Maar uiteindelijk ja, als ze echt willen filmen gaan ze wel kunnen filmen hoor. En gewoon dan besef je gelijk als vrouw hoe gemakkelijk het is om gelijk beelden van je te verkrijgen." (7V21)

Bij een andere respondent werden intieme beelden van zijn laptop gestolen. Zijn ex-vriend had foto's genomen van de laptop van het slachtoffer, waar zowel seksueel getinte foto's opstonden van het slachtoffer zelf als van een ex. De respondent was erachter gekomen dat de dader vreemdging. De dader was bang dat het slachtoffer aan vrienden en familie zou vertellen dat zij samen waren geweest, want hij was op dat moment zelf nog niet uit de kast. Volgens respondent 8M23 is dat de voornaamste reden waarom de dader ermee dreigde om zijn foto's te verspreiden.

"Ik denk dat de angst vooral was dat hij uit de kast zou gehaald worden door mij, dat ik dan op dat moment zou zeggen van 'ik heb er een relatie mee gehad'. Dat was zo van 'als jij zegt dat ik gay ben, ga ik die naaktfoto's online smijten'." (8M23)

Het laatste slachtoffer (4V23) waarbij de beelden verkregen werden zonder toestemming was leerkracht in een overgangsschool (eerste en tweede middelbaar). Het eerste jaar dat ze er werkte, gingen er pornografische beelden rond van haar. Een jongen uit een van haar klassen, had haar profielfoto van Facebook op pornografische beelden geplakt, op zo'n manier dat het niet meteen duidelijk was dat zij dat niet was.

4.2. De ondervonden korte- en langetermijengevolgen

Vooraleer dieper in te gaan op de verschillende gevolgen die de slachtoffers ervoeren naar aanleiding van niet-consensuele pornografie, werd hen gevraagd om terug te denken aan het moment dat ze ontdekten wat er was gebeurd. Dit om een beeld te krijgen van hoe slachtoffers hierop reageerden op korte termijn.

4.2.1. *Moment van ontdekking NCP*

De ontdekking van niet-consensuele pornografie gebeurde op verschillende manieren. Vijf respondenten zaten op de middelbare school toen hun beelden verspreid werden. Drie van deze respondenten hoorden de eerste keer van hun beelden toen ze op school aankwamen. Andere respondenten werden erop aangesproken buiten de schoolmuren, door vrienden of zelfs ouders. Een van de respondenten (3V23) ontdekte pas twee jaar nadat ze aan sexting had gedaan dat haar foto rondging, toen iemand haar erop aansprak:

“Een vriend zei eens 'ah amai, mooie foto's da gij hebt', en ik zo 'huh mooie foto's?', allez ik verstond dat niet, dat was al twee jaar later dan. Bon, ik had daar niet echt over nagedacht. Een beetje later ging ik uit met mijn beste vriendin en plots komt er een jongen naar mij 'ah, amai zij gij da? Mooi meisje'. En ik zie dus voor het eerst die foto, natuurlijk volledig in paniek en beginnen wenen...”

(3V23)

Wanneer de respondenten terugdachten aan het moment dat ze ontdekten dat ze slachtoffer waren van NCP, haalden ze verschillende gevoelens aan die hierbij kwamen kijken. Schaamte en schuldgevoel komen bij iedere respondent voor. Daarnaast zijn ‘verraden’ en ‘paniek’ ook twee belangrijke gevolgen. Resterende gevoelens bij de ontdekking waren verdriet, angst, ongemakkelijkheid en een vies gevoel. Een respondent (1V25) wijst ook op de oneerlijkheid van het gebeuren, omdat iedereen aan sexting doet maar het bij haar misbruikt werd. Iedere respondent heeft zich op de een of andere manier geschaamd voor de beelden, althans op korte termijn.

4.2.2. *De aanwezigheid van mentale gevolgen*

Schaamte en schuld

Schuldgevoel was vooral aanwezig bij de respondenten die slachtoffer werden van NCP naar aanleiding van sexting. Allebei de respondenten die twee keer slachtoffer werden van NCP (1V25 en 5M23, beelden oorspronkelijk verkregen met toestemming) voelden zich schuldig omdat ze niet uit hun fouten hadden geleerd. Respondent 11V24 had het gevoel dat ze zich wel moest schamen voor de beelden omdat het tegen haar werd gebruikt, ook al had ze de beelden gestuurd in een moment van zelfvertrouwen:

“Soms stuurde ik spontaan ook eens een foto. Dan is dat wel jammer dat dat ook nadien tegen je gebruikt wordt. Allez, je stuurt dat in een moment van zelfvertrouwen of als je bijvoorbeeld iets nieuws hebt gekocht dat je wil tonen... en nadien wordt dat tegen je gebruikt, gelijk dat je je moet schamen daarover. Dat vind ik zo het hele jammere.”

Ook alle slachtoffers van NCP in de andere vormen, ervoeren datzelfde schuldgevoel. De leerkracht die door een van haar leerlingen gefotoshopt werd op pornografische beelden (4V23) dacht dat ze zelf schuld trof door haar op een bepaalde manier te kleden. Ze heeft voor de rest van het schooljaar geen rokjes meer gedragen. Ook de respondent die gefilmd werd in de toiletten van een café (7V21) voelde zich schuldig voor het feit dat ze zich daar omgekleed had en dat ze de camera's niet had zien hangen. De mannelijke respondent wiens beelden gestolen werden van zijn laptop (8M23), schaamde zich vooral omdat de beelden die erop stonden niet enkel beelden waren van hem. Zijn privacy werd geschonden en dat zou ook iemand anders kunnen kwetsen, dat vond hij het ergste. Hij voelde zich met andere woorden voornamelijk schuldig voor het bewaren van de beelden van zijn ex:

“Ik wil niet hebben dat door mijn toedoen iemand anders gekwetst wordt. Ik zou het veel erger vinden dat die persoon die dreigde met mijn foto's te lekken, zou dreigen met de naaktfoto's van mijn ex lekken. Dat zou ik tien keer erger gevonden hebben dan dat hij de mijne zou lekken. Op dat moment denk je vooral 'ik wil nooit iemand kwetsen', allez, 'op die manier wil ik niemand kwetsen'.”

Schuldgevoel en schaamte zijn dus heel aanwezig bij alle respondenten van de diepte-interviews. Volgens respondent 10V25 is schuldgevoel onvermijdelijk en komt dat er automatisch bij op zo'n moment, al weet je dat dat rationeel niet nodig is. Het schuldgevoel is bij de meeste respondenten echter van korte duur. De eerste weken gaat men zich schuldig voelen door de beelden, omdat de omgeving er in verschillende gevallen ook op reageert alsof het slachtoffer schuld treft. Enkele respondenten waarbij sexting de oorzaak was van NCP, voelen zich nog steeds schuldig voor het versturen van de foto's. Respondent 3V23 schaamt zich er nog steeds heel erg voor dat ze ooit zo'n beelden heeft verstuurd en wil liefst dat iedereen rondom haar gewoon vergeet dat ze dat heeft gedaan:

"Nu praat ik daar super open over tegen jou, maar anders babbelen ik daar nooit over. En vanaf, als ik dat dan vertel tegen G. van 'ik ga daar donderdag een interview over doen', ik weet niet dat is precies alsof je de hele tijd een stomp krijgt in je maag... Gewoon omdat ik me daar zo hard over schaam. Ik probeer dat echt zo te vergeten, dat ik dat gewoon nooit heb gedaan en ... Ik denk dan door der niet over te babbelen, dan vergeet ik dat." (3V23)

Victim blaming en slut shaming

Alle respondenten voelden zich dus op een bepaalde manier schuldig naar aanleiding van de niet-consensuele pornografie, al dan niet op lange termijn. Er is echter een verschil tussen je schuldig voelen en de schuld krijgen van mensen in je omgeving. Uit de diepte-interviews blijkt dat een schuldgevoel en victim blaming of slut shaming vaak samengaan. Wanneer slachtoffers de vinger gewezen worden, zijn ze meer geneigd om zichzelf de schuld te geven. De grote meerderheid van de respondenten kreeg wel eens de schuld van wat gebeurd was. Respondent 2V20 werd op school verschillende keren uitgescholden voor 'slet' of 'hoer', waardoor ze zich ook anders ging gedragen.

"Denk dat ik dan wel zo'n beeld kreeg van mezelf ook van, iedereen zei dat ik een slet was, dus dan begin je dat ook te denken over jezelf... Ik denk dat dat daar veel mee te maken had met hoe ik mezelf zag en hoe ik mezelf aanbood misschien dan. Dat je een beetje de persoon wordt waarvan iedereen zegt dat jij het bent." (2V20)

Opvallend is dat alle drie de slachtoffers van niet-consensuele pornografie waarbij de beelden verkregen werden zonder toestemming, op een bepaald punt de schuld kregen van wat er gebeurd was. Respondent 4V23, de leerkracht in het middelbaar, kreeg de schuld van de ouders van de dader. Ze geloofden haar niet en geloofden niet dat hun zoon tot zoiets in staat was, tot de onderdirecteur hen met de neus op de feiten drukte door de screenshots met de foto's te tonen. Daarnaast vonden de ouders van zowel de respondent wiens beelden gestolen werden door foto's te nemen van zijn laptopscherm (8M23) als de respondent die slachtoffer werd van voyeurisme (7V21) dat de slachtoffers zelf ook wat schuld troffen. De ouders van respondent 8M23 vonden dat hij beter had moeten weten. Hij had ervoor moeten zorgen dat die 'exposure' niet mogelijk was door de beelden niet op zijn laptop te bewaren. Respondent 7V21 had volgens haar ouders de camera's gezien moeten hebben:

"Mijn ouders waren meer van 'je moest dat maar gezien hebben, die camera's', maar ja ik had dat dus niet gezien. Dat is niet het eerste dat je checkt he als je naar 't wc gaat, nu wel meer maar ja... Toen ja, je zijt aan't uitgaan, je gaat gewoon naar de wc en dat is het he. 't Is niet dat ik altijd zat te kijken of er een cameraatje hing, ik checkte meestal gewoon of dat de wc proper was." (7V21)

Angst

Angst naar aanleiding van de niet-consensuele pornografie kwam bij verschillende respondenten voor, maar dit manifesteerde zich telkens anders. Een enkele respondent (3V23) gaf aan dat er nog steeds angst bestaat dat die beelden opnieuw zullen opduiken, omdat ze weet dat ze nog ergens rondgaan. Ook

respondent 4V23 maakt zich zorgen over de verdere verspreiding van de beelden. Zij vreest echter vooral dat haar naam gelinkt zal zijn aan de beelden, wat drastische gevolgen zou hebben voor haar job. Daarom kijkt ze elke maand of de beelden al dan niet verschijnen bij een zoekopdracht naar haar naam.

“Het eerste wat ik gedaan heb was mijn naam op Google ingetikt, om te kijken of je die foto’s ziet. Want dat gaat nooit meer weg denk ik dan. Maar dat kwam er niet direct op. En tot op de dag van vandaag... Dat doe ik wel regelmatig, maar nog altijd niets, ik zit zelfs al aan pagina zes, er is nog altijd niets van te zien.” (4V23)

Slachtoffers zijn echter niet alleen angstig over het opnieuw opduiken van de beelden. Respondent 12V21 moest na het 4de middelbaar veranderen van school. Ze was hier verschrikkelijk bang voor, omdat ze wist dat iedereen op haar nieuwe school haar foto’s al zou gezien hebben. Respondent 6V25 durfde lange tijd niet meer naar buiten te gaan omdat ze bang was dat de dader haar zou opwachten. Hij had haar verschillende keren zwaar bedreigd, wat die angst alleen maar versterkte. De dader zei haar verschillende keren dat hij haar zou kapotmaken. Hij was, zoals de respondent dat benoemd, nogal ‘manipulatief’. Tot op vandaag is zij bang om hem ergens tegen te komen, waardoor ze ook bepaalde dingen niet kan doen. Ze hebben gelijklopende interesses dus als er kleine evenementen zijn waar hij wellicht ook aanwezig zal zijn, laat zij dat aan zich voorbijgaan omdat ze te bang is om hem tegen te komen.

“Ik wil die echt niet tegenkomen. Ik weet rationeel dat die mij niets gaat aandoen, maar die angst zit er nog steeds wel van...ja, die kerel heeft in't leger gezeten, die kerel heeft op gegeven moment een lascursus gevolgd en dat gebruikt om een machete te maken en daarvan naar mij een foto gestuurd met erbij 'dit is voor u als ge naar de flikken gaat'.” (6V25)

Psychologische problemen en suicidaliteit

Vier respondenten halen ernstige psychologische gevolgen aan tijdens de diepte-interviews. Drie respondenten hadden op een bepaald punt in de verwerking suïcidale gedachten door wat hen overkomen was. Respondent 2V20 omschrijft dat ze het nut van het leven kwijt was nadat iedereen haar foto’s hadden gezien. Ze schrijft dit echter zelf toe aan de puberteit omdat haar emoties toen veel intenser waren. Ook respondent 3V23 haalt suïcidale gedachten aan, al weet ze naar eigen zeggen dat ze zichzelf nooit van haar eigen leven zou kunnen beroven. Zij was vooral bang dat haar huidige vriend haar niet zou kunnen vergeven voor het feit dat ze aan sexting had gedaan. De respondent heeft ADD wat de intensiteit van haar gevoelens ook wel bevordert.

“Ik ben een vree emotioneel persoon, ik heb ADD ook dus ik kan heel blij zijn en heel boos zijn. Ik heb soms wel, als ik extreme ruzie heb met G. ook, dacht ik soms echt van 'ik wil nu dood' en had ik wel zo'n gedachten... Ook bij die foto dacht ik echt van 'kijk ik wil hier echt dood, ik ga naar buiten en kga iets zoeken om mij van kant te maken en kwil niet meer leven' maar dan uiteindelijk denk ik dat ik het mezelf nooit zou durven aandoen.” (3V23)

Bij beide respondenten waren deze suïcidale neigingen van korte duur. Slachtoffers van niet-consensuele pornografie ondervinden echter ook verregaande psychologische gevolgen op lange termijn. Respondent 6V25 gaat al jaren naar een psycholoog om de feiten te proberen verwerken. Als haar huidig lief er niet was geweest, was het voor haar allicht anders afgelopen. Respondent 9V25 werd elf jaar geleden slachtoffer van NCP. Daarmee is zij de respondent bij wie de feiten al het langst geleden zijn. Toch ondervindt zij hier tot op de dag van vandaag gevolgen van. De verspreiding van haar beelden was het begin van een lange lijdensweg vol pesterijen. De foto's waren een directe aanleiding voor haar depressie die anderhalf jaar later volgde. Hiervoor blijft de respondent nog steeds in behandeling:

“Ik wist gewoon niet meer wie ik was daardoor. Ik had moeite om mijzelf te vinden, omdat ik zo gedistantieerd was van het beeld dat ik had van mezelf en hoe anderen mij zagen... Ik had constant het gevoel dat ik buiten mijn eigen lichaam liep en naar mezelf keek. En dat was heel moeilijk om te vereenzelvigen... Ik blijf ook in behandeling voor mijn depressies, want die komen altijd een beetje terug vanuit datzelfde probleem zeg maar.” (9V25)

4.2.3. *De aanwezigheid van fysieke gevolgen*

Fysieke gevolgen kwamen in mindere mate voor dan mentale gevolgen, maar ze zijn niet verwaarloosbaar. Respondent 6V25 werd verkracht door de dader van de NCP. Het duurde voor haar echter een eindje vooraleer ze dat als 'verkrachting' kon benoemen, waardoor dat niet meer bewezen kon worden. Ook werd ze, net als respondent 11V24 gestalkt door de dader. Dit ging bij beide respondenten heel ver. Respondent 11V24 werd op alle mogelijke manieren benaderd: via gemeenschappelijke vrienden op sociale media, via mail, maar ook fysiek. Toen de respondent uit eten was met een vriendin stond hij een aantal minuten later ook aan dat restaurant. Respondent 6V25 durfde niet meer naar buiten gaan, omdat ze bang was om hem tegen te komen. Bovendien had de dader ermee gedreigd om haar foto's en gegevens online te zetten in groepen die als doel hebben om mensen te verkrachten of in elkaar te slaan:

“Ik ben heel lang heel bang geweest. Gewoon om buiten te komen, enerzijds omdat ik bang was dat ik hem zou tegenkomen en hij mij iets zou aandoen. Anderzijds omdat ik mensen ging

tegenkomen die die foto's gezien hadden, die mij daarover zouden lastigvallen. Hij zei ook dat er sites waren waar ge foto's en gegevens kunt posten specifiek zodat mensen u verkrachten of in elkaar gaan slaan... Hij zei dat hij mij daarin ging posten, dus ik was heel bang. Zeker twee - drie jaar lang."

Toen de respondent verhuisde, werd die angst wat ingeperkt. Hij wist enkel nog het adres van haar ouderlijke huis en zou haar kot niet makkelijk vinden. Ze had hem echter voor de rechter gesleept en nadat ze jaren niets meer over die zaak hoorde, kregen zij en de dader een brief in de bus met de data van de rechtszaak. Het nieuwe adres van het slachtoffer werd hier echter vernoemd, in plaats van haar ouderlijke huis waar ze tevens nog gedomicilieerd stond. Die fout zorgde ervoor dat het slachtoffer terug bang was om naar buiten te gaan.

Respondent 9V25 ontwikkelde een eetstoornis in de jaren die volgen op de verspreiding van haar beelden. Ze lijdt aan morfydisforie (stoornis van de lichaamsbeleving, ook wel 'ingebeelde lelijkheid' genoemd) en worstelt hier tot op vandaag mee. Ze had steeds het gevoel dat ze "naast haar eigen lichaam liep", ze wist niet meer wie ze was. Ze heeft er moeite mee om complimentjes over haar lichaam te geloven, omdat ze er zelf niet zo over denkt. Twee respondenten ontwikkelden ook slaapproblemen naar aanleiding van de beelden. Respondent 9V25 had nachtmerries over hoe ze werd aangesproken op die beelden. Respondent 6V25 durfde het eerste half jaar na de feiten zelfs niet te gaan slapen, omdat ze wist dat er nachtmerries zouden komen.

Naast stalking kwamen er in de diepte-interviews ook nog andere fysieke gevolgen voor. De leerkracht van het middelbaar onderwijs droeg voor de rest van het jaar geen rokjes meer, omdat ze bang was dat ze de jongeren zou uitdagen hiermee. Dit betreft geen ernstig gevolg, maar het feit dat de respondent beperkt wordt in haar vrijheid is hier toch wel problematisch. Twee respondenten (2V20 en 12V21) gaven daarnaast aan dat ze meer benaderd werden naar aanleiding van hun foto's die rondgingen. Beiden hadden het gevoel gebruikt te worden voor hun lichaam, voor de seks. Jongens gaven hen telkens de indruk dat ze geïnteresseerd waren in een relatie terwijl achteraf bleek dat ze gebruikt werden omdat mensen dachten dat ze 'makkelijk' waren:

"... Ik dacht altijd van ja, 'ze zijn verliefd op mij' of 't is echte liefde', ik dacht dat altijd maar ik was heel naïef op dat moment want ze wilden eigenlijk gewoon allemaal, voor m'n lichaam of voor de seks." (2V20)

4.2.4. *De aanwezigheid van economische gevolgen*

Ook economische gevolgen deden zich voor bij twee respondenten (6V25 en 9V25). Voor beide respondenten zat de grootste kost hier in de jarenlange psychologische behandelingen. Respondent 9V25 startte anderhalf jaar na de feiten, toen ze in een depressie belandde en een eetstoornis ontwikkelde, met een psychologische behandeling zonder dat haar ouders hiervan wisten. Minderjarige slachtoffers kunnen psychologische bijstand krijgen aan verminderd tarief, maar dit bleef toch een grote som om alleen te dragen:

“Ja, ik heb dat toen betaald maar aan verminderd tarief telkens. In plaats van 45 euro per uur betaalde ik 20-25 per uur denk ik. Maar ja, dat was achter de rug van mijn ouders he. Dus dat was puur zakgeld dat ik daarin stak.” (9V25)

Respondent 6V25 is nog steeds bezig met de afbetaling van de psychologische bijstand die ze doorheen de jaren kreeg. Deze respondent heeft als enige een rechtszaak gemaakt van de NCP, ook omdat er sprake was van verkrachting. Dit konden ze echter niet bewijzen. De dader werd gedagvaard voor (1) aanranding van de eerbaarheid, (2) aanslag tegen de zedelijkheid, (3) bezit van ‘kinderporno’, (4) stalking, (5) misbruik van telecommunicatie en (6) bedreiging. Hij werd echter enkel veroordeeld voor de laatste drie aanklachten, omdat er voor de rest niet voldoende bewijs was (zie bijlage 7.4.). Hij kreeg daarvoor 120 uur werkstraf en een geldboete. Het slachtoffer kreeg een rechtsplegingsvergoeding waarmee ze haar pro-deadvocaat kon betalen. Omdat de respondent verschillende psychologen was afgegaan en niet al haar bewijzen daarvan had bijgehouden, stelt de rechtbank dat de kosten dateren van meer dan anderhalf jaar na de feiten en dat men dus niet uit kan gaan van een oorzakelijk verband.

“Ik ben heel veel geld verloren aan de psycholoog natuurlijk. Als je daar jarenlang één keer per maand aan 40 euro per sessie naar toe gaat... Ik heb uiteindelijk 500 euro aan schadevergoeding van hem gekregen en dat heb ik puur aan de psycholoog moeten geven om mijn schuld daarbij af te betalen en het is nog niet volledig afbetaald dus dat is een beetje stom. Het probleem is ook dat ik 3 keer van psycholoog ben veranderd en ik had niet vanaf het begin het bewijs omdat mijn moeder die papieren niet had bijgehouden.” (6V25)

Niet alleen de psychologische kosten liepen hoog op voor respondent 6V25. Het slachtoffer durfde jarenlang niet meer buiten komen en ging dus niet meer naar de les. Ze is hierdoor eigenlijk twee jaar van haar hogere studies verloren en is bovendien ook moeten stoppen met de richting die ze oorspronkelijk deed omdat haar studiepunten op waren.

Hoewel slechts twee respondenten economische gevolgen ervoeren, hield de kans op economische gevolgen verschillende respondenten toch erg bezig. Respondent 4V23 is nog steeds bang dat een zoekopdracht naar haar naam op Google de beelden zou opleveren, omdat haar job als leerkracht natuurlijk een voorbeeldfunctie inhoudt. Ook respondent 10V25 dacht hier meteen aan, zij zou haar huidige functie niet meer kunnen uitvoeren moesten werkgevers en klanten haar beelden online zien. Volgens respondent 8M23 kan het een gevaar zijn voor iedereen die een ietwat leidinggevende functie heeft, of voor iedereen die ooit nog hogerop wil geraken in een bedrijf. Ook respondent 5M23 erkent dat het verregaande gevolgen zou hebben als de foto's verder zouden verspreid worden. Hij werkt namelijk in de horeca en kent heel veel mensen in de brede omgeving van het restaurant. Volgens hem ontwikkel je een band met die klanten na een aantal jaren en hij vreest toch dat enkelen hem op een andere manier zouden bekijken moesten die foto's rondgaan in het dorp waar hij werkt.

4.2.5. *Persoonlijkheidsgevolgen*

Andere gevolgen die respondenten aanhaalden waren (1) gevolgen voor de seksualiteit, (2) gevolgen voor het vertrouwen, (3) relationele gevolgen en (4) gevolgen voor de reputatie van het slachtoffer.

Twee respondenten haalden gevolgen aan voor hun **seksualiteit**. Respondent 1V25 had er na de feiten moeite mee om plezier te beleven aan de seks. Ze dacht immers dat haar seksualiteit iets was waarvoor ze zich moest schamen. Het heeft dan ook een tijdje geduurd vooraleer ze zich volledig seksueel kon uiten en vooraleer zij ook plezier kon beleven aan seks. Respondent 2V20 had naar eigen zeggen sneller seks. Dat werd ook van haar verwacht, want ze was toch al de slet.

Een tweede bijkomend gevolg is dat het **vertrouwen** bij verschillende slachtoffers werd geschonden. Dat vertrouwen terugkrijgen was niet vanzelfsprekend en speelt bij een aantal slachtoffers nog steeds mee. Respondent 12V21 is bijvoorbeeld nog steeds bang dat jongens die toenadering zoeken niet oprecht geïnteresseerd zijn in haar, maar dat ze puur voor de seks gebruikt zou worden:

"Mijn vertrouwen is heel hard geschaad geweest, tot op de dag van vandaag misschien zelfs nog. In het begin dat mijn vriend naar me stuurde, was het eerste dat ik dacht 'sowieso wil hij gewoon seks'. Dat is echt puur daardoor. Puur bang zijn dat iemand je gewoon gaat gebruiken voor- allez, als object eigenlijk, dat ze je gewoon gaan zien als lustobject en ja... Bij gelijk welke man of jongen die begint te praten tegen mij, is het eerste dat ik altijd denk 'dat is sowieso met die bedoelingen'."

(12V21)

Een derde belangrijk bijkomend gevolg was van **relationele** aard. Verschillende respondenten verloren in het verwerkingsproces een aantal vrienden of vriendinnen, omdat ze hen veroordeelden of de slachtoffers

niet steunden. Respondent 9V25 haalt ook aan dat nieuwe vrienden maken niet vanzelfsprekend was nadat iedereen haar foto's had gezien. Ten laatste waren verschillende respondenten bang voor **reputatieschade**. Respondent 7V21 was bang dat de beelden die van haar genomen werden in het toilet haar naam zouden maken en dat de beelden haar altijd zouden blijven achtervolgen.

"Ik had direct zoiets van ja 'als er mensen dat zien die je kent ofzo, allez, zoiets gaat rap he, zo'n beelden'. Dan dacht ik van 'ja, sebiet is mijn naam hier gemaakt ofzo voor de rest van m'n leven', zoiets vergeten mensen niet. Kweet niet, in 't begin had ik gewoon enorm schrik dat dat mij zo keihard ging achtervolgen ofzo." (7V21)

4.3. De verkregen steun van de omgeving

4.3.1. *Steun van vrienden*

De steun van de omgeving is in grote mate afhankelijk van het soort niet-consensuele pornografie. Wat bij iedere respondent overlapte, is dat ze selectief omgingen met het vertellen van wat er gebeurd was aan vrienden. Enkele respondenten gaven aan dat ze het alleen vertelden aan vrienden die het zouden begrijpen. Deze respondenten kiezen zorgvuldig uit wie van hun vrienden hier begripvol op zou reageren. Meestal zijn dat vrienden die ook al eens aan sexting hebben gedaan, zo blijkt uit verschillende diepte-interviews:

"Ik heb het ook niet met al m'n vriendinnen besproken enzo. Vooral met m'n beste vriendin die ook wel daarmee bezig was en die had er dus wel genoeg begrip voor. Dus ik denk dat ik er ook wel een beetje vrienden had uitgekozen om het mee te bespreken die het wel zouden begrijpen. Diegene die er gewoon nog helemaal niet mee bezig waren ... die hebben het denk ik niet meegekregen." (1V25)

Die voorzichtige selectie van vrienden aan wie de slachtoffers het vertelden, had ook nog andere redenen. Verschillende respondenten wilden het gewoon zo min mogelijk mensen vertellen, in de hoop dat het vanzelf vergeten zou worden. Deze respondenten hebben het gevoel dat mensen het gaan vergeten zolang niemand ze eraan herinnert. Bovendien geeft een respondent (2V20) ook aan dat haar omgeving vergeten was wat met haar gebeurde, van zodra er naaktfoto's rondgingen van een nieuw slachtoffer. Dit bevestigt ook nogmaals de prevalentie van secundaire sexting bij middelbare scholieren.

"Ik had het niet zo snel verwerkt maar de meeste mensen wel... of iemand anders had een foto die rondging, dus allez..." (2V20)

Er gebeurt dus selectie in aan wie het slachtoffer zijn of haar verhaal doet. Hoe die vrienden hierop reageren, was echter bij elke respondent anders. De meningen van de respondenten zijn dan ook verdeeld over de mate waarin zij zich gesteund voelden door hun vrienden. Bij niet-consensuele pornografie ten gevolge van sexting zijn er een aantal respondenten die veel meer steun hadden verwacht van hun vrienden. Enkele respondenten geven aan dat vrienden hen soms veroordeelden voor het feit dat ze aan sexting hadden gedaan. Daarom kiezen zij er net de vrienden uit waarvan ze weten dat ze op een andere manier tegenover sexting staan. Een aantal respondenten geeft ook aan hier conclusies uit te trekken wat betreft vriendschappen, zoals respondent 12V21:

“In plaats van eerst ook te luisteren naar mijn kant van het verhaal, direct zeggen van 'goh ja, je doet dat toch niet' en 'zo dom van je'. Maar dan denk ik wel dat dat geen echte vrienden waren, want ik heb ook wel veel vrienden gehad die zeiden 'kijk dat is gebeurd, so be it en die gast moest dat maar niet doorgestuurd hebben'... Daar kan je dan ook uitmaken wie je echte vrienden zijn en wie gewoon mensen zijn waarmee je omgaat, maar die eigenlijk niet veel geven om je.” (12V21)

Een van de respondenten (6V25) durfde niet meer alleen buiten komen doordat ze gestalkt werd. Hierbij had ze niet het gevoel dat haar vriendinnen haar steunden. Er zijn echter ook respondenten die zich wel gesteund voelden door hun vrienden. Uit de diepte-interviews blijkt dat dit afhankelijk is van de karakters van de vrienden zelf. Mensen die open zijn over hun seksualiteit zijn meer geneigd om sextinggedrag te aanvaarden en gaan dan ook slachtoffers van niet-consensuele pornografie steunen. Eén respondent (5M23) heeft ervoor gekozen om het niet aan zijn vrienden te vertellen. Dit om het uit zijn dichte kring te houden, in de hoop dat het zou overwaaien.

Ook een aantal slachtoffers van niet-consensuele pornografie waarbij de beelden zonder toestemming verkregen werden, storen zich aan het gebrek van steun bij hun vrienden. Bij twee van die respondenten werden de feiten al snel vergeten. Bij deze slachtoffers wordt dit echter niet als voordeel aanzien, zoals het geval was bij slachtoffers van secundaire sexting. Dat de feiten snel in de doofpot verdwenen, zorgde ervoor dat de respondenten hun problemen genoodzaakt moesten opkroppen. Het slachtoffer van voyeurisme in de toiletten stopte met erover te praten omdat haar vriendinnen duidelijk vonden dat ze overdreef: Haar vriendinnen snaptten het bovendien niet toen ze terughoudend was om terug te keren naar het café, ook al waren er nieuwe eigenaars.

“Je vergeet dat gewoon niet, dat zoiets gebeurd is. Maar je babbelt er ook niet over omdat iedereen gelijk doet alsof dat je aan't overdrijven bent” (7V21)

Ook de leerkracht die slachtoffer werd van geseksualiseerde fotoshop geeft aan dat de noodgedwongen opkropping van de feiten het verwerkingsproces heel wat bemoeilijkte. De onderdirecteur van de school had haar gevraagd om erover te zwijgen, ze mocht het niet vertellen aan haar collega's. Terwijl het slachtoffer wel snapt dat de onderdirecteur zo redeneerde, deed het haar toch pijn dat het zo snel vergeten was. De overige respondent (8M23) voelde zich dan weer wel gesteund door zijn vrienden. Bij hem was dat echter een vereiste om de vriendschap te behouden. Een slechte reactie was volgens hem ontoelaatbaar.

“Ik ben ook iemand die heel open is..., die redelijk snel alles aan iedereen vertelt. Ik heb zoiets van ja 'als je me judged, dan judge je me maar dan hoeft het ook niet meer'.” (8M23)

4.3.2. *Steun van ouders*

Een belangrijk gegeven dat in elk diepte-interview naar boven kwam, was de verkregen steun van ouders. Vier respondenten hebben de feiten volledig verzwegen voor hun ouders, omdat ze dachten dat ze er geen begrip voor zouden hebben. Volgens respondent 1V25 is dat afhankelijk van hoe de ouders hun kind (seksueel) opgevoed hebben. Haar ouders gaven haar naar eigen zeggen altijd de boodschap dat het verkeerd was om seks te hebben en om je seksueel te ontwikkelen. Daardoor durfde zij dat niet aan haar ouders vertellen, omdat ze het gevoel had dat zoiets niet bespreekbaar was:

“Ik wilde niet dat zij wisten dat ik dat soort dingen had gedaan. Zij hadden me een beetje die boodschap meegegeven van 'je mag niet, je mag geen seks hebben en je mag niet seksueel doen' enzo. Ja, als ik dat wel deed, had ik dus het idee dat ik dat dus ook niet met hen kon bespreken.” (1V25)

Respondent 10V25 is naar eigen zeggen heel open over haar seksualiteit. Het idee van zoiets aan haar ouders te moeten vertellen, schrikt haar echter enorm af. Volgens haar komt geen enkele ouder graag te weten dat een kind bloot op het internet staat. Ouders die zelf 'braaf' waren tijdens hun jeugd, willen volgens respondent 3V23 immers dat hun kinderen dat ook zijn. Zij werd zelf vaak berispt door haar moeder wanneer ze décolletés droeg of als ze bikinifoto's op Instagram postte. Daarom was zij ook verschrikkelijk angstig dat haar ouders zouden te weten komen dat ze ooit aan sexting had gedaan. Ook respondenten die wel met hun ouders hadden gesproken over wat gebeurde, voelden zich niet altijd gesteund. In plaats van mentale steun kon respondent 6V25 enkel rekenen op zelfmedelijden van haar moeder. Ook respondent 7V21 miste ouderlijke steun. Respondent 9V25 voelde zich zelfs gekleineerd door haar ouders. Ze zocht troost bij haar ouders maar het werd al snel duidelijk dat haar ouders hier niet voor open stonden. Ze gaven haar jarenlang de schuld en maakten er ongepaste opmerkingen over:

“Goh, als ik... Als ik bijvoorbeeld iets van make-up aandeed op mijn 15 of 16 jaar om weg te gaan, dan was het altijd zo van 'Voor wa ist? Om voor de webcam te zitten misschien?' Zo'n dingen...”
(9V25)

Vijf respondenten voelden zich wel gesteund door hun ouders. Bij deze gevallen keken de slachtoffers samen met hun ouders naar de mogelijke stappen die ze konden ondernemen. Twee respondenten stapten uiteindelijk samen met hun ouders naar de politie om aangifte te doen. Respondent 8M23 haalt het belang van steunende ouders in het verwerkingsproces verschillende keren aan. Slachtoffers moeten volgens hem ook om hulp durven vragen bij hun ouders en moeten het durven toegeven als er fouten werden gemaakt. Zijn ouders wezen hem zelf eerst op de fout die hij had gemaakt, maar daarna reageerden ze beschermend.

“Het feit dat mijn ouders ook net op dezelfde manier meer reageren van 'daar hard tegen optreden'. Daardoor had ik iets van 'ja, samen sterk'... Ik heb een goeie band, maar geen band waarin we elke dag 2 keer bellen met elkaar. Maar als ik echt hulp nodig heb, bel ik hen. En verwacht ik ook dat ze me gaan helpen. En ze helpen me altijd.”

De helft van de respondenten vertelde het aan beide ouders en twee respondenten vertelden het enkel aan hun moeder. Een aantal vrouwelijke respondenten geeft aan dat het moeilijker is om aan de vader te vertellen, omdat dit te gênant zou zijn. Respondent 10V25 vertelde flarden van wat er gebeurd was aan haar moeder, maar haar vader wist van niets:

“Ik ben zelf redelijk open over mijn seksualiteit, daar met mijn mama over praten lukt nog wel net maar ik kan het mij gewoon niet voorstellen dat ik daar ooit een conversatie over zou moeten hebben met mijn pa.”

Deze bevinding kan echter niet doorgetrokken worden naar het geslacht van de ouder. Vooral de mate van openheid van de ouder en de algemene band ermee worden als belangrijkste aanzien. Respondent 12V21 kan bijvoorbeeld openlijk met haar vader praten over haar seksualiteit. Daarom gaat zij het daar sneller met hem over hebben dan met haar moeder, hoewel beide ouders wel van het voorval weten.

“Ik zeg alles tegen mij papa. Hij weet ook, al is dat nog nooit met woorden gezegd, dat mijn vriend en ik nu en dan aan sexting doen... Mijn papa is daar zelf ook veel luchtiger en gemakkelijker in dan mijn mama. Zij gaat zelf zo te veel vragen stellen, waardoor ik niet echt zin heb om het te vertellen. Papa niet, maar hij gaat wel interesse tonen.” (12V21)

Hoewel geen enkele ouder de idee van seksueel getinte beelden van hun zoon/dochter online leuk vindt, werd er slechts één respondent (12V21) gestraft. Nochtans waren vijf respondenten minderjarig op het

moment dat de feiten zich voordeden, waarvan drie respondenten hun ouders hadden ingelicht. De vader van respondent 12V21 nam haar smartphone een half jaar af:

“Hij heeft echt mijn gsm afgepakt en gezegd 'Oke, maar jij wordt er toch ook wel voor gestraft'. Ik had een half jaar geen gsm, dus... Als jong persoon is da toch wel een heel eind he. Ergens had ik zo wel iets van 'Allez, waarom moet ik hier gestraft worden?', maar dat was vooral omdat ik geen gsm meer had, niet per sé omdat ik gestraft werd. Als ouder ga ik misschien ook zo zijn.” (12V21)

4.3.3. *Steun van partner*

Van de twaalf respondenten waren er zeven in een relatie. De meerderheid hiervan geven aan dat hun partner de feiten volledig kent, bij de resterende respondenten is de partner er niet van op de hoogte. Volgens de respondenten (9V25 en 11V24) is de partner hier niet van op de hoogte omdat het simpelweg nog nooit aan bod is gekomen. Respondent 11V24 weet wel dat hij het niet leuk zou vinden om te weten dat ze aan sexting deed en dat dat zo uitdraaide. Respondent 3V23 heeft het een eindje verzwegen voor haar vriend, omdat ze bang was voor zijn reactie. Zelf benoemt ze haar lief als ‘preuts’ en wist dat hij daar boos om zou zijn. Toen hij dat te weten kwam, was zijn reactie zoals ze had voorspeld. Uiteindelijk hebben ze dat obstakel wel overwonnen en steunde hij haar er wel in. Hij kende de dader van de feiten ook persoonlijk en heeft hem daarna verschillende keren gestuurd zodat hij de beelden zou verwijderen.

“Hij was ik weet niet hoe vies op mij toen ik belde om het uit te leggen, hij heeft toegelegd en zei van 'ja tis gedaan, ik moet dat niet weten'. Dus ik was echt zo van... Ik dacht echt zo dramatisch van 'm'n leven is gedaan'.” (3V23)

De resterende respondenten waarvan de partner wel op de hoogte is, zijn allemaal zeer positief over de steun die ze kregen. Voor respondent 1V25 was het een hele verademing dat ze hem had gevonden. Na jarenlange pesterijen over haar seksualiteit, gaf hij haar het gevoel dat ze zich wel seksueel mocht uiten. Respondent 6V23 haalt verschillende keren aan dat ze er niet meer was geweest als ze niet samen was met haar huidige partner.

“Ik denk als ik niet mijn huidige vriend had ontmoet, dan had ik misschien wel zelfmoord gepleegd op het moment van de chantage... Hij is toen gewoon de voornaamste reden geweest om het niet te doen. Ik kende hem al maar ben toen terug meer met hem beginnen praten en toen had ik zoiets van 'ah oke, dat is nu wel een persoon die mij wel zou missen als ik het zou doen, dus ik zal het niet doen'.” (6V25)

4.3.4. *Steun schoolomgeving*

Bij vijf respondenten gebeurden de feiten toen ze op de middelbare school zaten. Opvallend is dat slechts één respondent zich hierbij gesteund voelde door leerkrachten en de directie. Respondent 1V25 werd wel soms uitgelachen op school door haar foto's, maar ze denkt niet dat leerkrachten wisten wat er gebeurd was. Ze hebben haar er alleszins niet op aangesproken. Ook respondent 2V20 denkt dat haar leerkrachten hier zelfs geen weet van hadden, ook al gingen de beelden rond in de hele school en zelfs in middelbare scholen in de dorpen errond. Bij respondent 9V25 had ook de volledige middelbare school haar seksueel getinte foto's gezien. Ze is hiervoor bij de directeur moeten gaan, maar de respondent had het gevoel dat ze de schuld kreeg van wat er gebeurd was:

“Ik ben bij de directrice gegaan maar ze zei dat ze er eigenlijk niet zoveel aan kon doen. Daar is eigenlijk niet zoveel aan gedaan. Ze heeft alsnog gevraagd van ‘zijn die foto's zonder toestemming verspreid’. Ik zeg 'ja, niemand heeft daar toestemming voor gekregen'. Maar dat was het ook. Daar is verder niets mee gedaan. En ik heb daar tijd moeten over laten gaan.” (9V25)

Bij respondent 6V25 gingen de beelden niet rond in haar school, maar zij heeft op gegeven moment wel de hulp van een leerkracht ingeschakeld omdat ze bang was dat de dader aan de schoolpoort zou opduiken. Die leerkracht wist echter niet het volledige verhaal:

“Ik voelde mij op school al niet veilig want hij was daar al geweest, hij wist dat zijn. Maar toch nog een beetje veiligheid omdat die leerkrachten daar zijn... Ik denk niet dat iemand van de leerkrachten het volledige verhaal kent, maar ik ben wel met mijn klastitularis gaan praten en die heeft mij wel wat gerustgesteld.” (6V25)

Respondent 12V21 is als enige tevreden met de verkregen steun van haar middelbare school. Zij had een aantal leerkrachten, waaronder ook de opvoeder, hierover aangesproken waarop deze leerkrachten het probleem op zich namen en het probeerden op te lossen. Die leerkrachten zijn naar de klas geweest van de dader en hebben, wellicht zonder namen te noemen, gezegd dat het moest stoppen. De leerkrachten zeiden haar wel dat het niet zo slim was om zo'n foto's te sturen, maar ze had totaal niet het gevoel dat zij er de schuld van kreeg.

Respondent 4V23 was zelf leerkracht op een middelbare school toen ze slachtoffer werd van geseksualiseerde fotoshop. Ze voelde zich niet gesteund door de school, door haar werkgever dus, omdat ze verplicht werd om de feiten te laten overwaaien. Collega's wisten hier dan ook niet van, wat het verwerkingsproces erg bemoeilijkte.

4.4. Het verwerkingsproces

De meerderheid van de respondenten geeft aan de feiten volledig verwerkt te hebben, al worden een aantal respondenten er toch nog op aangesproken soms. Het doet hen niet meer echt iets, maar het blijft voor hen niet leuk dat ze hier telkens aan herinnerd worden. Bij respondent 12V21 is het nu intussen al meer dan 6 jaar geleden dat haar foto's verspreid werden, toch werd ze hier onlangs nog op aangesproken.

“Ik had onlangs een discussie op Twitter met iemand, of ik had een tweet gezet en er was een persoon die daar echt heel gemeen op reageerde... Toen stuurde ik een privéberichtje naar hem van 'ja, waarom is dat nodig?' en toen begon hij me echt volledig uit te maken eigenlijk zo van 'je loopt eerst met je lichaam te koop'... Er zijn dus wel nog altijd mensen die daar zowat misbruik van maken, of toch proberen. Je raakt dat gewoon zo beu dat ze dat blijven gebruiken. Allez, 'is dat nu het enige dat je kan gebruiken om mij de grond in te boren?'” (12V21)

De verkregen steun van de omgeving blijkt een enorme impact te hebben op het verwerkingsproces van de slachtoffers. De slachtoffers die aangeven dat ze de feiten nog niet volledig verwerkt hebben, voelden zich niet gesteund door hun ouders en sommige van hun vrienden. Veel respondenten geven ook aan dat de steun die ze verkregen hebben, hielp bij de verwerking. Ouders die mee na dachten over de stappen die ondernomen konden worden, zorgden voor een gevoel van sterkte bij de respondenten. Een aantal respondenten waarbij de feiten gebeurden tijdens de middelbare school, konden dit verwerken door de overstap naar hoger onderwijs. Ook de verandering van het lichaam zorgt ervoor dat een aantal respondenten het verwerkingsproces volledig konden afsluiten. Respondent 2V20 liet om medische redenen een borstverkleining doen. Het gevoel dat haar lichaam van toen niet meer vergelijkbaar is met haar lichaam van nu, zorgt ervoor dat ze de feiten achter zich kan laten.

Twee respondenten die de feiten nog niet volledig hebben verwerkt zijn 6V25 en 9V25, de respondenten die in behandeling blijven bij de psycholoog. Bij beiden zitten de mentale gevolgen diepgeworteld en zijn deze deel geworden van een groter probleem. Allebei de slachtoffers geven aan dat het nu wel beter gaat met hen, maar dat ze er toch soms terug aan moeten denken en dat is pijnlijk. Ze hebben een manier gevonden om met de problemen om te gaan, maar soms flakkeren de feiten en de bijhorende gevolgen terug op. Respondent 6V25 heeft bijvoorbeeld het gevoel dat het telkens maar een kwestie van tijd is vooraleer er weer iets slecht gebeurt en worstelt er mee om van die gedachten af te geraken:

“Sommige dingen komen nog wel terug zoals ... Zo depressief zijn heeft blijkbaar wel blijvende gevolgen, want af en toe zit ik nog wel met het idee 'ik heb toen geen zelfmoord gepleegd, maar dat is

maar een kwestie van tijd tot er wel iets gebeurt dus mensen kunnen zich beter niet te veel aan mij hechten', maar tegelijkertijd denk ik 'nee, dat bullshit' en probeer ik daartegen te vechten maar dat komt wel soms zo'n dingen. Da's irritant dat dat soms opkomt, maar al bij al gaat het wel oke." (6V25)

5. Conclusie en discussie

5.1. Conclusie resultaten

Dit onderzoek tracht een antwoord te bieden op volgende onderzoeksvraag: "Hoe ervaren slachtoffers niet-consensuele pornografie?" Door middel van diepte-interviews konden de verschillende gevolgen die slachtoffers van niet-consensuele pornografie ervaren naar aanleiding van de verspreide beelden, in kaart gebracht worden. Aan de hand van een semi-gestructureerde vragenlijst werd er dieper ingegaan op de verschillende gevolgen die we identificeerden aan de hand van de literatuur (Bloom, 2014; Römken et al., 2017). Onderzoek van Bates (2016) had de ondervonden mentale gevolgen reeds kwalitatief bevraagd, maar hield hierbij geen rekening met fysieke en economische gevolgen. In het huidige onderzoek werden deze gevolgen wel betrokken. Uit de diepte-interviews blijkt dat de mentale gevolgen het meest voorkomend zijn en dat deze bovendien het zwaarst doorwegen op de slachtoffers. De fysieke en economische gevolgen zijn echter niet te verwaarlozen. Mentale gevolgen manifesteren zich vooral in schuldgevoelens en schaamte bij het slachtoffer, zoals ook Bates (2016) eerder had ondervonden. Meer dan de helft van de respondenten had wel eens het gevoel dat de schuld bij hen werd gelegd, in plaats van bij de dader. Ook in het geval van NCP waarbij de beelden oorspronkelijk verkregen werden zonder toestemming kwam *victim blaming* voor. Fysieke gevolgen manifesteerden zich in de interviews als stalking, slaapproblemen, eetstoornissen en fysieke angst. Economische gevolgen werden vooral ondervonden bij de respondenten die psychologische hulp zochten naar aanleiding van de beelden, maar verschillende slachtoffers waren wel bang voor de mogelijke economische gevolgen. De mate waarin respondenten gesteund werden door ouders en vrienden, speelt een grote rol in het verwerkingsproces.

6. Referenties

- Ahern, N. R., & Mechling, B. (2013). Sexting: serious problems for youth. *Journal of psychosocial nursing and mental health services*, 51(7), 22-30.
- Albury, K. (2017). Just because it's public doesn't mean it's any of your business: adult's and children's sexual rights in digitally mediated spaces. *New Media & Society*, 19(5), 713-725.
- Apestaartjaren (2018). *Apestaartjaren. De digitale leefwereld van kinderen en jongeren*. Opgehaald van <https://www.apestaartjaren.be/>
- Barak, A. (2005). Sexual harassment on the internet. *Social Science Computer Review*, 23(1), 77-92.
- Barrense-Dias, Y., Berchtold, A., Surís, J. C., & Akre, C. (2017). Sexting and the definition issue. *Journal of Adolescent Health*, 61(5), 544-554.
- Bates, S. (2016). Revenge porn and mental health: A qualitative analysis of the mental health effects of revenge porn on female survivors. *Feminist Criminology*, 12(1), 22-42.
- Bell, V., Hemmens, C., & Steiner, B. (2006). Up skirts and down blouses: A statutory analysis of legislative responses to video voyeurism. *Criminal Justice Studies: A Critical Journal of Crime, Law & Society*, 19(3), 301-314.
- Benotsch, E. G., Snipes, D. J., Martin, A. M., & Bull, S. S. (2013). Sexting, substance use, and sexual risk behavior in young adults. *Journal of Adolescent Health*, 52(3), 307-313.
- Bernstein, C., & Manata, P. (2019). Moral responsibility and the wrongness of abortion. *Journal of Medicine & Philosophy*, 44(2), 243-262.
- Beyens, J., & Lievens, E. (2016). Niet-consensuele verspreiding van seksuele beelden. Analyse van wetgevende initiatieven in de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en België. *Nieuw Juridisch Weekblad*, (348), 654-666.
- Bloom, S. (2016). No vengeance for 'revenge porn' victims: Unraveling why this latest female-centric, intimate-partner offense is still legal, and why we should criminalize it. *Fordham Urban Law Journal*, 42(1), 233-289.
- Bond, E. (2010). The mobile phone = bike shed? Children, sex and mobile phones. *New Media & Society*, 13(4), 587-604.

- Branch, K., Hilinski-Rosick, C. M., Johnson, E., & Solano, G. (2017). Revenge porn victimization of college students in the United States: An exploratory analysis. *International Journal of Cyber Criminology*, *11*(1), 128-142.
- Budde, R. (2014). Taking the sting out of revenge porn: Using criminal statutes to safeguard sexual autonomy in the digital age. *Georgetown Journal of Gender and the Law*.
- Calvert, C. (2009). Sex, cell phones, privacy, and the first amendment: When children become child pornographers and the Lolita effect undermines the law. *CommLaw Conspectus*, *18*(1), 1-65.
- Calvert, C. (2014). Revenge porn and freedom of expression: Legislative pushback to an online weapon of emotional and reputational destruction. *Fordham Intellectual Property, Media and Entertainment Law Journal*, *24*(3), 674-702.
- Calvert, C., & Brown, J. S. (2000). Video voyeurism, privacy and the Internet exposing Peeping Toms in cyberspace. *Cardozo Arts & Entertainment Law Journal*, *18*(3), 469-569.
- Campbell, R., Dworkin, E., & Cabral, G. (2009). An ecological model of the impact of sexual assault on women's mental health. *Trauma, Violence & Abuse*, *10*(3), 225-246.
- Castellini, G., Rellini, A. H., Appignanesi, C., Pinucci, I., Fattorini, M., Grano, E., . . . Ricca, V. (2018). Deviance or normalcy? The relationship among paraphilic thoughts and behaviors, hypersexuality, and psychopathology in a sample of university students. *The Journal of Sexual Medicine*, *15*, 1322-1335.
- Chalfen, R. (2009). 'It's only a picture': sexting, 'smutty' snapshots and felony charges. *Visual Studies*, *24*(3), 258-268.
- Chan, J. (2018). Violence or pleasure: Surveillance and the (non-)consensual upskirt. *Porn Studies*, *5*(3), 351-355.
- Choi, H., Van Ouytsel, J., & Temple, J. R. (2016). Association between sexting and sexual coercion among female adolescents. *Journal of Adolescence*, *53*, 164-168.
- Chong, E. (2015, 23 december). Jail for taking upskirt videos of 21 women. *The Straits Times*. Geraadpleegd op <https://www.straitstimes.com/>
- Citron, D. K. (2009). Cyber civil rights. *Boston University Law Review*, *89*(1), 61-125.
- Citron, D. K., & Franks, M. A. (2014). Criminalizing revenge porn. *Wake Forest Law Review*, *49*, 345-391.

- Cole, T., Policastro, C., Crittenden, C., & McGuffee, K. (2020). Freedom to Post or Invasion of Privacy? Analysis of U.S. Revenge Porn State Statutes. *Victims and Offenders, 15*(4), 483-498.
- Collins, W. A., Welsh, D. P., & Furman, W. (2009). Adolescent romantic relationships. *Annual Review of Psychology, 60*(1), 631-652.
- Crockett, L. J., & Petersen, A. C. (1987). Pubertal status and psychosocial development: Findings from the early adolescence study. In R. M. Lerner & T. T. Foch (Eds.), *Child psychology. Biological-psychosocial interactions in early adolescence* (pp. 173–188). Hillsdale (N.J.): Erlbaum.
- Crofts, T., & Lee, M. (2013). 'Sexting', children and child pornography. *Sydney Law Review, 35*(1), 85-106.
- Cyber Civil Rights Initiative. (2013). Nonconsensual Pornography (NCP) Research Results. Opgehaald van <https://www.cybercivilrights.org/ncpstats/>
- Cyber Civil Rights Initiative. (2017). *2017 Nationwide online study of nonconsensual porn victimization and perpetration: A summary report*. Opgehaald van de CCRI website: <https://www.cybercivilrights.org/>
- Dawson, S. J., Bannerman, B. A., & Lalumière, M. L. (2014). Paraphilic interests: An examination of sex differences in a nonclinical sample. *Sexual Abuse, 28*(1), 20-45.
- De Corte, L. (2020, januari). Help! Mijn borsten staan online maakt sexting bespreekbaar: Zo maak je je kind weerbaar tegen online gevaren. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <https://www.hln.be/>
- Dekkers, W. J. M, Hoffer, C. Bernadette Maria, & Wils, J. (2006). *Besnijdenis, lichamelijke integriteit en multiculturalisme: een empirische en normatief-ethische studie*. Budel: Damon.
- Del Rey, R., Ojeda, M., Casas, J. A., Mora-Merchán, J. A., & Elipe, P. (2019). Sexting amongst adolescents: the emotional impact and influence of the need for popularity. *Frontiers in Psychology, 10*, 1-11.
- Denayer, S., & Dee, K. (2018, 25 april). Nudes van Vlaamse meisjes te grabbel op ondergronds netwerk. *VTM Nieuws*. Geraadpleegd op <http://www.verhalen.vtmnieuws.be/naaktfotos>
- Döring, N. (2014). Consensual sexting among adolescents: Risk prevention through abstinence education or safer sexting? *Cyberpsychology, 8*(1), 1-15.
- Englander, E. (2015). Coerced sexting and revenge porn among teens. *Bullying, Teen Aggression and Social Media, 1*(2), 19-21.

- Flynn, A., Henry, N., & Powell, A. (2016). *More than revenge: addressing the harms of revenge pornography. Report of the more than revenge roundtable.* Opgehaald van https://www.researchgate.net/profile/Asher_Flynn2/
- Franklin, Z. (2014). Justice for revenge porn victims: Legal theories to overcome claims of civil immunity by operators of revenge porn website. *California Law Review*, 102(5), 1303-1336.
- Franks, M. A. (2015). Drafting an effective 'revenge porn' law: A guide for legislators. *SSRN Electronic Journal*.
- Franks, M. A. (2017). Revenge porn reform: A view from the front lines. *Florida Law Review*, 69, 1251-1337.
- Franks, M. A. (2019). Sexual privacy. *Yale Law Journal*, 128(7), 1870-1961.
- Gámez-Guadix, M., de Santisteban, P., & Resett, S. (2017). Sexting among Spanish adolescents: Prevalence and personality profiles. *Psicothema*, 29(1), 29-34.
- Gillespie, A. A. (2019). Tackling voyeurism: Is the voyeurism (offences) act 2019 a wasted opportunity? *Modern Law Review*, 82(6), 1107-1131.
- Gordon-Messer, D., Bauermeister, J. A., Grodzinski, A., & Zimmerman, M. (2013). Sexting among young adults. *Journal of Adolescent Health*, 52(3), 301-306.
- Hall, M., & Hearn, J. (2017). Pornography: non-consensual, vengeful, online. *NOTA News*, 16-18.
- Hasinoff, A. A. (2015). *Sexting panic: Rethinking criminalization, privacy and consent*. Champaign: University of Illinois Press.
- Haynes, J. (2019). Judicial approaches to combating 'revenge porn': A multi-jurisdictional perspective. *Commonwealth Law Bulletin*, 44(3), 1-29.
- Hayes, R. M., & Luther, K. (2018). *#Crime. #Social media #Crime #Criminal Legal System*. Cham, Zwitserland: Palgrave Macmillan.
- Hendricks, J. S. (2010). Body and soul: Equality, pregnancy and the unitary right to abortion. *Harvard Civil Rights-Civil Liberties Law Review*, 45(2), 329-374.
- Henry, N., & Powell, A. (2014). The dark side of the virtual world: Towards a digital sexual ethics. In N. Henry, & A. Powell (Eds.), *Preventing sexual violence: Interdisciplinary approaches to overcoming a rape culture* (pp. 84-104). Londen, Engeland: Palgrave Macmillan.

- Hinduja, S., & Patchin, J. W. (2018). Connecting adolescent suicide to the severity of bullying and cyberbullying. *Journal of School Violence*, 1-14.
- Joyal, C. C., & Carpentier, J. (2016). The prevalence of paraphilic interests and behaviors in the general population: A provincial survey. *The Journal of Sex Research*, 54(2), 161-171.
- Juvonen, J., & Gross, E. F. (2008). Extending the school grounds? Bullying experiences in cyberspace. *Journal of School Health*, 78(9), 496-505.
- Kamal, M., & Newman, W. J. (2016). Revenge pornography: Mental health implications and related legislation. *Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law*, 44(3), 359-367.
- Kamin, C. A. (2011). Unsafe sexting: The dangerous new trend and the need for comprehensive legal reform. *Ohio State Journal of Criminal Law*, 9(1), 405-439.
- Karaian, L. (2013). Policing 'sexting': Responsibilization, respectability and sexual subjectivity in child protection/ crime prevention responses to teenagers' digital sexual expression. *Theoretical Criminology*, 18(3), 282-299.
- Katzman, D. K. (2010). Sexting: Keeping teens safe and responsible in a technologically savvy world. *Paediatrics & Child Health*, 15(1), 41-42.
- Klettke, B., Hallford, D. J., & Mellor, D. J. (2014). Sexting prevalence and correlates. *Clinical Psychology Review*, 34(1), 44-53.
- Korkmazer, B., Van Bauwel, S., & De Ridder, S. (2019). "Who does not dare, is a pussy" a textual analysis of media panics, youth, and sexting in print media. *OBSERVATORIO*, 13(1), 53-69.
- Kopecky, K., Szołkowski, R., & Krejci, V. (2014). *Risks of internet communication IV*. Olomouc, Tsjechië: Palacky University Olomouc.
- Lenhart, A., Ybarra, M., Zickuhr, K., & Price-Feeney, M. (2016). *Online harassment, digital abuse, and cyberstalking in America*. Opgehaald van de website van het onderzoeksinstituut Data & Society: <https://datasociety.net/>
- Lievens, E. (2014). Bullying and sexting in social networks: protecting minors from criminal acts or empowering minors to cope with risky behaviour? *INTERNATIONAL JOURNAL OF LAW CRIME AND JUSTICE*, 42(3), 251-270.
- Linkous, T. (2014). It's time for revenge porn to get a taste of its own medicine: an argument for the federal criminalization of revenge porn. *Journal of Law & Technology*, 20(4), 1-39.

- Lippman, J. R., & Campbell, S. W. (2014). Damned if you do, damned if you don't... If you're a girl: Relational and normative contexts of adolescent sexting in the United States. *Journal of Children and Media*, 8(4), 371-386.
- MacAllister, J. M. (2017). The doxing dilemma: Seeking a remedy for the malicious publication of personal information. *Fordham Law Review*, 85(5), 2451-2482.
- Madigan, S., Ly, A., Rash, C. L., Van Ouytsel, J., & Temple, J. R. (2018). Prevalence of multiple forms of sexting behavior among youth: A systematic review and meta-analysis. *JAMA Pediatrics*, 172(4), 327-335.
- McGlynn, C., & Rackley, E. (2017). More than 'revenge porn': Image-based sexual abuse and the reform of Irish Law. *IRISH PROBATION JOURNAL*, 14, 38-51.
- McGlynn, C., Rackley, E., & Houghton, R. (2017). Beyond 'revenge porn': The continuum of image-based sexual abuse. *Feminist Legal Studies*, 25, 25-46.
- Mill, J. S. (1859). *On liberty*. Londen, Engeland: John W. Parker and Son.
- Mitchell, K. J., Finkelhor, D., Jones, L. M., & Wolak, J. (2012). Prevalence and characteristics of youth sexting: A national study. *Pediatrics*, 129(1), 13-20.
- Mori, C., Cooke, J. E., Temple, J. R., Ly, A., Lu, Y., Anderson, N., Rash, C., & Madigan, S. (2020). The prevalence of sexting behaviors among emerging adults: A meta-analysis. *Archives of Sexual Behavior*, 49(4), 1103-1119.
- Morris, A. (2012). Hunter Moore: The most hated man on the Internet. *Rolling Stone*. Geraadpleegd op <https://www.rollingstone.com/>
- Najdowski, C. J. (2017). Legal responses to nonconsensual pornography: Current policy in the United States and future directions for research. *Psychology, Public Policy and Law*, 23(2), 154-165.
- Neyt, G. (2018, 11 maart). HoGent over voyeurisme onder de douche: "Wij hebben geen idee over hoeveel beelden het gaat". *Het Nieuwsblad*. Geraadpleegd op <https://www.nieuwsblad.be/>
- NOS. (2018, 12 april). Naaktfoto's honderden Nederlandse meisjes gedeeld in wraakpornonetwerk. Opgehaald van <https://nos.nl/artikel/2227038-naaktfoto-s-honderden-nederlandse-meisjes-gedeeld-in-wraakpornonetwerk.html>
- O'Keeffe, G. S., Clarke-Pearson, K., & Council on Communications and Media. (2011). The impact of social media on children, adolescents, and families. *Pediatrics*, 127(4), 800-804.

- Ostrager, B. (2010). SMS. OMG! LOL! TTYL: Translating the law to accommodate today's teens and the evolution from texting to sexting. *Family Court Review*, 48(4), 712-726.
- Pampati, S., Lowry, R., Moreno, M. A., Rasberry, C. N., & Steiner, R. J. (2020). Having a sexual photo shared without permission and associated health risks: A snapshot of nonconsensual sexting. *JAMA Pediatrics*.
- Patella-Rey, P. J. (2018). Beyond privacy: bodily integrity as an alternative framework for understanding non-consensual pornography. *Information, Communication & Society*, 21(5), 786-791.
- Patrick, W. L. (2018, 2 januari). Beyond looking: When voyeurism leads to criminal behavior. *Psychology Today*. Geraadpleegd op <https://www.psychologytoday.com/>
- Penney, J. (2013). Deleting revenge porn: governments are starting to criminalize the act of posting intimate photos and video of ex-partners online. But the new laws may be more about symbolism than justice. *Policy Options*, 53-55.
- Powell, A. (2010). *Sex, power and consent: Youth culture and the unwritten rules*. Melbourne: Cambridge University Press.
- Powell, A., & Henry, N. (2017). Beyond 'revenge pornography'. In A. Powell, & N. Henry (Eds.), *Sexual violence in a digital age* (pp. 117-152). Londen, Engeland: Palgrave Macmillan.
- Renfrow, D. G., & Rollo, E. A. (2014). Sexting on campus: Minimizing perceived risks and neutralizing behaviors. *Deviant Behavior*, 35(11), 903-920.
- Rice, E., Rhoades, H., Winetrobe, H., Sanchez, M., Montaya, J., Plant, A., & Kordic, T. (2012). Sexually explicit cell phone messaging associated with sexual risk among adolescents. *Pediatrics*, 130(4), 667-673.
- Römkens, R., Mejdoubi, J., & de Jong, T. (juli 2017). *Online seksuele intimidatie* [Factsheet]. Geraadpleegd op <https://s3-eu-central-1.amazonaws.com/atria-nl/wp-content/uploads/2017/07/04143841/factsheet-cybergeweld-onlineversiedef.pdf>
- Ruvalcaba, Y., & Eaton, A. A. (2020). Nonconsensual pornography among U.S. adults: A sexual scripts framework on victimization, perpetration, and health correlates for women and men. *Psychology of Violence*, 10(1), 68-78.
- Russell, S. T., & Andrews, N. S. (2003). Adolescent sexuality and positive youth development. In F. A. Villarruel, D. F. Perkins, L. M. Borden, & J. G. Keith (Eds.), *Community youth development: Programs, policies and practices* (pp. 146-161). Thousand Oaks (CA): SAGE Publications, Inc.

- Salter, M. (2013). Justice and revenge in online counter-publics: Emerging responses to sexual violence in the age of social media. *Crime Media Culture*, 9(3), 225-242.
- Scheller, S. H. (2015). A picture is worth a thousand words: The legal implications of revenge porn. *North Carolina Law Review*, 93(2), 551-595.
- Scott, A. J., & Gavin, J. (2018). Revenge pornography: The influence of perpetrator-victim sex, observer sex and observer sexting experience on perceptions of seriousness and responsibility. *Journal of Criminal Psychology*, 8(2), 162-172.
- Setty, E. (2019). A rights-based approach to youth sexting: Challenging risk, shame, and the denial of rights to bodily and sexual expression within youth digital sexual culture. *International Journal of Bullying Prevention*, (1), 298-311.
- Smith, A., & Anderson, M. (2018). *Social media use in 2018: A majority of Americans use Facebook and YouTube but young adults are especially heavy users of Snapchat and Instagram*. Opgehaald van Pew Research Center website: https://www.pewresearch.org/internet/wp-content/uploads/sites/9/2018/02/PI_2018.03.01_Social-Media_FINAL.pdf
- Stone, N. (2011). The 'sexting' quagmire: criminal justice responses to adolescent's electronic transmission of indecent images in the UK and the USA. *Youth Justice*, 11(3), 266-281.
- Stroud, S. R. (2013). The dark side of the online self: A pragmatist critique of the growing plague of revenge porn. *Journal of Mass Media Ethics*, 29(3), 168-183.
- Stroud, S. R., & Hanson, J. A. (2017). Social media, online sharing and the ethical complexity of consent in revenge porn. In A. C. Scheinbaum (Ed.), *The dark side of social media. A consumer psychology perspective* (pp. 13-32). New York, NY: Routledge.
- Strassberg, D. S., Cann, D., & Velarde, V. (2017). Sexting by high school students. *Archives of Sexual Behavior*, 46(6), 1667-1672.
- Strohmaier, H., Murphy, M., & DeMatteo, D. (2014). Youth sexting: Prevalence rates, driving motivations, and the deterrent effect of legal consequences. *Sexuality Research & Social Policy: A Journal of the NSRC*, 11(3), 245–255.
- Stubley, P. (2018, 30 juni). Man injured after secret 'upskirting' camera in his shoe explodes. *The Independent*. Geraadpleegd op <https://www.independent.co.uk/>

- Sullivan, R., & McKee, A. (2015). *Pornography: Structures, agency and performance*. Cambridge, Engeland: Polity Press.
- Symons, K., Ponnet, K., Walrave, M., & Heirman, W. (2017). *Jongeren online! Onderzoeksresultaten*. Brussel: Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen.
- Ullman, S. E., & Brecklin, L. R. (2003). Sexual assault history and health-related outcomes in a national sample of women. *Psychology of Women Quarterly*, 27(1), 46-57.
- Van Damme, T. (2017). 700 kaarsjes voor Glenn (15) die maandag uit het leven stapte. *Het Laatste Nieuws*. Geraadpleegd op <https://www.hln.be/>
- Van der Hof, S. (2016). Wraakporno op internet. Een verkenning van de (on)mogelijkheden voor een strafrechtelijke aanpak. *Ars Aequi*, 65(1), 54-59.
- Vanhaelewyn, B., & De Marez, L. (2018). *Imec.Digimeter 2018. Digitale mediatrends in Vlaanderen*. Opgehaald van <https://www.imec-int.com/drupal/sites/default/files/inline-files/457015-IMEC-DIGIMETER-2019-NL-v9.pdf>
- Van Miltenburg, O. (2018, 12 april). 'Duizenden Nederlandse en Vlaamse jongens delen wraakporno via Discord-kanaal'. Opgehaald van <https://tweakers.net/nieuws/137341/duizenden-nederlandse-en-vlaamse-jongens-delen-wraakporno-via-discord-kanaal.html>
- Van Ouytsel, J., Van Gool, E., Walrave, M., Ponnet, K., & Peeters, E. (2016). Sexting: adolescents' perceptions of the applications used for, motives for, and consequences of sexting. *JOURNAL OF YOUTH STUDIES*, 20(4), 446-470.
- Van Ouytsel, J., Walrave, M., & Ponnet, K. (2018). Sexting bij adolescenten: kansen en risico's. *NEURON*, 23(5), 14-19.
- Walrave, M., Ponnet, K., Van Ouytsel, J., Van Gool, E., Heirman, W., & Verbeek, A. (2015). Whether or not to engage in sexting: explaining adolescent sexting behaviour by applying the prototype willingness model. *TELEMATICS AND INFORMATICS*, 32(4), 796-808.
- Walrave, M., Van Ouytsel, J., Ponnet, K., & Temple, J. R. (2018). Sharing and caring? The rol of social media and privacy in sexting behaviour. In M. Walrave, J. Van Ouytsel, K. Ponnet, & J. R. Temple (Eds.), *Sexting. Motives and risk in online sexual self-presentation* (pp. 1-18). Cham, Zwitserland: Palgrave Macmillan.
- Wolak, J., Finkelhor, D., Walsh, W., & Treitman, L. (2018). Sextortion of minors: Characteristics and dynamics. *Journal of Adolescent Health*, 62(1), 72-79.

- Wolff, J. M., Rospenda, K. M., & Colaneri, A. S. (2017). Sexual harassment, psychological distress, and problematic drinking behavior among college students: An examination of reciprocal causal relations. *Journal of Sex Research, 54*(3), 362-373.
- Wu, H., Luo, S., Espinosa-Hernández, G., Klettner, A., White, T. D., & Li, H. (2019). Relating gender to sex: Gendered attitude, sexual double standard, sexual intentions and behaviors in two Chinese adolescent samples. *Journal of Sex Research, 1-12*.
- Xu, K., Guo, Y., Guo, L., Fang, Y., & Li, Y. (2017). My privacy my decision: control of photo sharing on online social networks. *IEEE Transactions on dependable and secure computing, 14*(2), 199-210.

7. Bijlagen

7.1. Respondentenmatrix

Tabel 1. Demografische gegevens van de slachtoffers en de vorm van niet-consensuele pornografie

Respondent	Geslacht	Leeftijd	Leeftijd feiten	Vorm NCP
1	V	25	15, 15	Tweemaal slachtoffer: dader heeft beelden oorspronkelijk verkregen met toestemming, maar zonder toestemming verspreid
2	V	20	15	Dader heeft beelden oorspronkelijk verkregen met toestemming, maar zonder toestemming verspreid
3	V	23	17	Dader heeft beelden oorspronkelijk verkregen met toestemming, maar zonder toestemming verspreid
4	V	23	22	Dader heeft beelden oorspronkelijk verkregen zonder toestemming, slachtoffer werd geseksualiseerd gefotoshopt
5	M	23	19, 23	Tweemaal slachtoffer: Dader heeft beelden oorspronkelijk verkregen met toestemming, maar zonder toestemming verspreid (1 maal onder naam slachtoffer, 1 maal onder andere naam)
6	V	25	17	Dader heeft beelden oorspronkelijk verkregen met toestemming, maar zonder toestemming verspreid en aan sextortion gedaan
7	V	21	20	Dader heeft beelden oorspronkelijk verkregen zonder toestemming: voyeurisme (upskirting en downlousing), zonder medeweten gefilmd in toiletten
8	M	23	21	Dader heeft beelden oorspronkelijk verkregen zonder toestemming: foto's gemaakt van laptopscherm met intieme beelden op
9	V	25	14	Dader heeft beelden oorspronkelijk

				verkregen met toestemming, maar zonder toestemming verspreid
10	V	25	23	Dader heeft beelden oorspronkelijk verkregen met toestemming, maar zonder toestemming verspreid en mee bedreigd
11	V	24	19	Dader heeft beelden oorspronkelijk verkregen met toestemming, maar zonder toestemming verspreid en mee bedreigd
12	V	21	14	Dader heeft beelden oorspronkelijk verkregen met toestemming, maar zonder toestemming verspreid

7.2. Geïnformeerde toestemming

Geïnformeerde toestemming

Diepte-interview: hoe ervaart een slachtoffer niet-consensuele pornografie?

Hierbij bevestig ik, (naam en voornaam) _____, een kopie te hebben ontvangen van de geïnformeerde toestemming. Ik, de deelnemer van het diepte-interview, verklaar hierbij:

- (1) Dat ik voldoende ingelicht ben over de achtergrond, doelstelling, inhoud en verwachte duur van het onderzoek;
- (2) Dat ik voldoende tijd heb gekregen om vragen in verband met het onderzoek te stellen en dat ik er ook telkens antwoord op heb gekregen;
- (3) Dat ik geheel vrijwillig deelneem aan dit onderzoek;
- (4) Dat ik toestemming geef aan de onderzoeker om mijn resultaten op anonieme wijze te bewaren, te verwerken, en erover te rapporteren;
- (5) Dat ik begrijp dat mijn gegevens vertrouwelijk behandeld worden en enkel gebruikt worden in het kader van wetenschappelijk onderzoek;
- (6) Dat ik op de hoogte ben van de mogelijkheid om mijn deelname aan het diepte-interview op ieder moment stop te zetten, zonder opgave van reden;
- (7) Dat ik begrijp dat mijn deelname aan het onderzoek stopzetten mij op geen enkele manier nadeel kan berokkenen;
- (8) Dat ik op de hoogte ben van de mogelijkheid om een samenvatting van de onderzoeksbevindingen aan te vragen.

Heb je na het interview behoefte om te praten over wat er gebeurd is? Dan kan je terecht op volgende websites: www.childfocus.be/nl/preventie/clicksafe-veilig-internetten en www.tele-onthaal.be.

Gelezen en goedgekeurd op _____ (datum).

Handtekening van de respondent:

Indien je nog vragen hebt, aarzel niet om contact op te nemen. Alvast hartelijk bedankt voor je deelname aan het onderzoek.

Tiffany Weiss
Communicatiewetenschappen – Nieuwe Media & Maatschappij
tiffany.weiss@ugent.be
+32 472 31 09 12

7.3. Topiclijst interview

7.3.1. Inleiding

- Mezelf + onderwerp voorstellen
- Anonimiteit garanderen
- Transparantie dataverwerking
- Informed consent laten ondertekenen

Goeiemorgen/middag/avond,

Ik ben Tiffany en ik voer onderzoek uit naar de gevolgen van niet-consensuele pornografie. Dit om mijn master Nieuwe Media & Maatschappij te behalen aan de Universiteit aan Gent. Ik zou het dus graag met jou hebben over de gevolgen die je hebt ondervonden naar aanleiding van niet-consensuele pornografie. Ik zal het interview opnemen, zodat ik het nadien uit kan schrijven en kan analyseren. Ik ben me er volledig van bewust dat dit een gevoelig onderwerp is, en ga daarom jouw naam niet gebruiken in de verwerking van de interviews. Zo wordt volledige anonimiteit gegarandeerd. Alle informatie die je me geeft, wordt bijgevolg volledig anoniem verwerkt. Enkel ikzelf en de proffen die betrokken zijn bij mijn thesis hebben toegang tot de data die ik verkrijg. Het interview zal ongeveer een uur duren. Ook wil ik nog eens benadrukken dat er geen foute antwoorden bestaan en dat je rustig de tijd mag nemen vooraleer mijn vragen te beantwoorden. Laat het me ook zeker weten als er iets niet volledig duidelijk is. Je mag op elk moment beslissen het interview stop te zetten, als je dat wenst.

Dan wil ik enkel nog vragen dit document, de informed consent, even na te lezen. Er zijn twee exemplaren, eentje voor jou en eentje voor mij. Als je ermee akkoord gaat, mag je beide documenten ondertekenen. Dit was de praktische uitleg van het interview. Heb je zelf nog vragen?

7.3.2. Inleidende vragen

- Hoe oud ben je?
- Heb je momenteel een relatie?
 - Zo ja, hoe lang al?
- Je gaf aan dat je slachtoffer bent van niet-consensuele pornografie. Dat houdt dus in dat er pornografische/intieme beelden van jou zijn verspreid, zonder dat je hier toestemming voor hebt gegeven. Kan je even kort uitleggen wat er precies is gebeurd?
 - Wanneer is dit precies gebeurd?
 - Hoe oud was je op het moment van de feiten?
 - Hoe kwam je erachter dat er beelden van je online stonden?
- Dit is waarschijnlijk een moeilijke opgave, maar probeer terug te denken aan het moment dat je erachter kwam dat er seksuele beelden van je online stonden.
 - Wat is het eerste waaraan je dacht?
 - Hoe voelde je je op dat moment?
 - Had je op dat moment een idee wie er verantwoordelijk was voor het online zetten van die beelden?
- Deed je toen wel vaker aan sexting of was het eerder een unieke gebeurtenis?
 - Hoe dacht je toen over sexting? Dacht je soms aan de risico's die eraan verbonden zijn?

- Waren er veel jongeren in je omgeving die dit ook deden?
- Ervoer je soms druk om aan sexting te doen? Van wie kwam die druk? Had iemand om die beelden gevraagd of heb je ze spontaan gestuurd?

7.3.3. Vorm van niet-consensuele pornografie = beelden oorspronkelijk verkregen met toestemming

Topic 1: attitudes tegenover sexting

Dus om even kort samen te vatten hoe het precies bij jou is gebeurd: je hebt seksueel-getinte foto's doorgestuurd naar iemand en die zijn daarna verspreid.

- Jouw beelden zijn online verspreid nadat je ze doorstuurde. Is je mening of je attitude tegenover sexting hierdoor veranderd?
 - Ja:
 - Hoe bedoel je? Hoe sta je nu tegenover sexting?
 - Hoe komt dat denk je, dat die attitude/mening is veranderd? Ben je nu meer bewust van de gevaren?
 - Doe je soms nog aan sexting?
 - Indien "nee": Zou je dit ooit nog doen? Bijvoorbeeld in een lange-afstandsrelatie?
 - Indien "ja": Is de manier waarop je aan sexting doet veranderd? Hiermee bedoel ik bijvoorbeeld of je voorzigtiger bent of apps gebruikt zoals .comdom (app van Telenet die naam en telefoonnummer van de ontvanger op de foto plaatst, zodat die minder geneigd is de foto's te verspreiden) om het veiliger te maken.
 - Nee:
 - Doe je vandaag nog aan sexting? Waarom?
 - Weegt de voldoening die je eruit haalt op tegen de nadelen (mogelijke risico's) volgens jou? Waarom?
- Welke app of medium (sociaalnetwerksite) gebruikte je om de beelden door te sturen?
 - Waarom deze app/dit medium specifiek?
 - Gebruik je deze app/dit medium vandaag nog?
 - Wat doe je er vandaag mee?
- Stel dat er iemand in je dichte omgeving nu vertelt dat hij/zij aan sexting doet. Wat zou je hiervan denken?
 - Zou je het hem/haar afraden?
 - Zou je bepaalde tips geven? Indien "ja": welke?

Topic 2: relatie met dader

Ik ga nu even wat dieper in op de relatie met de dader, de persoon die jouw beelden verkreeg en ze zonder toestemming verspreidde.

- Wat was de relatie die je had met de ontvanger van je intieme beelden? Hoe kenden jullie elkaar?

- Waarom heb je die foto's naar hem/haar doorgestuurd?
 - Was dit volledig op eigen initiatief of heeft hij/zij hiernaar gevraagd?
 - Indien "ernaar gevraagd": hoe voelde jij je daarbij? Voelde je je gepusht om dit te doen?
- Welke verwachtingen had je toen je de beelden stuurde?
- Als je deze beelden naar die persoon stuurde, betekent dat waarschijnlijk dat je hem/haar er volledig op vertrouwde deze niet te verspreiden.
 - Hoe verkreeg hij/zij dat vertrouwen?
 - Hoe voelde je je nadat je wist dat hij/zij misbruik van je vertrouwen had gemaakt? Wat ging er door je hoofd op dat moment?
- Heb je nu nog contact met de dader?
 - Indien "ja":
 - Wat is de relatie tussen jullie nu?
 - Hoe hebben jullie de vertrouwensband hersteld?
 - Heeft de dader zich hiervoor verontschuldigd?
 - Indien "nee": Heb je hem/haar nog gezien nadat je erachter kwam dat hij/zij je foto's had verspreid?
 - Hoe verliep dat contact?
- Waarom denk je dat de dader die beelden verspreid heeft? Hadden jullie bijvoorbeeld ruzie om een of andere reden?

Topic 3: reactie omgeving

In dit deeltje wil ik het graag hebben over hoe de mensen in je omgeving reageerden toen de naaktfoto van je bekend raakte.

- Hoeveel mensen hebben jouw beelden te zien gekregen, denk je?
 - Waren dit allemaal mensen die je ook kende?
 - Kwamen deze uit dezelfde omgeving (vb. school, buurt) als jij?
- Hebben diegenen die de beelden hebben gezien, je hierop aangesproken?
 - Hoe voelde je je daarbij?
- Wisten je ouders van de beelden?
 - Hoe hebben zij hierop gereageerd?
 - Hebben ze je aangesproken op het feit dat je aan sexting deed?
 - Heeft dit de relatie tussen jou en je ouders veranderd? Zo ja, hoe?
- Hoe hebben vrienden gereageerd? Kreeg je voldoende steun van je vrienden?
 - Komt dit nu nog soms ter sprake?
- Hoe hebben andere personen gereageerd? Hoe hebben andere leerlingen op school/brede kennissenkring gereageerd?
- Indien "ja" geantwoord bij inleidende vraag "heb je momenteel een relatie?":
 - Waren je huidige vriend/vriendin en jij op het moment dat je de beelden voor het eerst zag al samen?
 - Ja: Hoe reageerde zij/hij hierop?
 - Nee: Weet zij/hij dat dit is gebeurd?

- Hoe denkt zij/hij daarover?
- Hoe reageerden andere vertrouwenspersonen hierop (bijvoorbeeld leerlingenbegeleiders, leraren, directie)?
- Kreeg jij soms de schuld voor wat er is gebeurd? Omdat je maar niet aan sexting moet doen?
 - Wat denk je daar zelf van?
 - Hoe voelde je je toen ze dat zeiden?
- Denk je dat mensen voldoende begrip voor je hadden? Begrepen ze voldoende wat er aan de hand was?

7.3.4. Vorm van niet-consensuele pornografie = beelden oorspronkelijk verkregen zonder toestemming (hacking, voyeurisme, ...)

Topic 1: relatie met dader

Ik ga nu even wat dieper in op de relatie met de dader, de persoon die beelden van jou online zette, zonder dat je hier toestemming voor gaf.

- Kende je de dader?
 - Wat was de relatie die je had met de dader? Hoe kenden jullie elkaar?
- Heb je nu nog contact met de dader?
 - Indien “ja”:
 - Wat is de relatie tussen jullie nu?
 - Hoe hebben jullie de vertrouwensband hersteld?
 - Heeft de dader zich hiervoor verontschuldigd?
 - Indien “nee”: Heb je hem/haar nog gezien nadat je erachter kwam dat hij/zij je foto's had verspreid?
 - Hoe verliep dat contact?
- Wat denk je dat de motieven waren van de dader om deze beelden te verspreiden? Hadden jullie bijvoorbeeld ruzie voor een of andere reden?

Topic 2: reactie omgeving

Toen er beelden van jou online kwamen zonder dat jij het wist, moet dit voor jou wel een grote schok geweest zijn toen je hierachter kwam. Maar in dit deel wil ik ook graag kijken hoe je omgeving daarop reageerde.

- Hoeveel mensen hebben jouw beelden te zien gekregen, denk je?
 - Waren dit voornamelijk mensen die je ook kende? Kwamen ze uit dezelfde omgeving (vb. school, buurt) als jij?
- Hebben diegenen die de beelden hebben gezien, je hierop aangesproken?
 - Wat zeiden ze dan? Hoe voelde je je daarbij?
- Wisten je ouders van de beelden?
 - Hoe hebben zij hierop gereageerd?
- Hoe hebben vrienden gereageerd? Kreeg je voldoende steun van je vrienden?
 - Komt dit nu nog soms ter sprake?

- Hoe hebben andere personen gereageerd? Hoe hebben andere leerlingen op school/brede kennissenkring gereageerd?
- Indien “ja” geantwoord bij inleidende vraag “heb je momenteel een relatie?”:
 - Waren je vriend/vriendin en jij op het moment dat je de beelden voor het eerst zag al samen?
 - Ja: Hoe reageerde zij/hij hierop?
 - Nee: Weet zij/hij dat dit is gebeurd?
 - Hoe denkt zij/hij daarover?
- Hoe reageerden andere vertrouwenspersonen hierop (bijvoorbeeld leerlingenbegeleiders, leraren, directie)?
- Kreeg jij soms de schuld voor wat er is gebeurd? Omdat je maar niet aan sexting moet doen?
 - Wat denk je daar zelf van?
 - Hoe voelde je je toen ze dat zeiden?
- Hoe reageerden andere vertrouwenspersonen hierop?
- Denk je dat mensen voldoende begrip voor je hadden? Begrepen ze voldoende wat er aan de hand was?

7.3.5. Toepasselijk op beide vormen: ondervonden gevolgen

Topic 1: oplossing NCP

Ik ga nu even dieper in op welke gevolgen die niet-consensuele pornografie op jou heeft gehad. Daarvoor zou ik eerst een paar vraagjes willen stellen over de stappen die je hebt ondernomen nadat je de beelden zag.

Algemeen: Welke stappen heb je allemaal ondernomen toen de foto’s verspreid werden?

Doorvragen:

- Heb je de beelden kunnen verwijderen?
 - Indien “ja”:
 - Hoe heb je dit gedaan? Was dit een moeilijke procedure?
 - Wanneer is dit gelukt? Zat er veel tijd tussen het moment dat je de beelden zag en het verwijderen ervan?
 - Indien “nee”:
 - Waarom niet? Wat liep er fout?
- Ben je naar de politie gegaan toen je de beelden zag?
 - Indien “ja”:
 - Hoe verliep het contact met de politie?
 - Heeft de politie jou goed kunnen helpen of denk je dat ze meer konden doen?
 - Indien “nee”:
 - Waarom niet?
 - Heb je daar soms spijt van?
- Indien respondent op dat moment op school zat: Hoe reageerde de school hierop?
 - Hoe verliep het contact met de school? Was dit effectief?
 - Had je het gevoel dat je begrepen werd op school?

- Waren er herstelgesprekken op school?
- Heb je juridische stappen ondernomen om de dader te bestraffen?
 - Indien “ja”:
 - Welke juridische stappen heb je ondernomen?
 - Hoe heb je dit aangepakt?
 - Welke gevolgen had dit voor de dader?
 - Als je daar nu op terug kijkt, zou je die juridische stappen opnieuw zetten?

Topic 2: ondervonden mentale gevolgen

Algemeen: Welke gevolgen hebben de verspreide beelden op jou gehad?

Doorvragen:

- **Onzekerheid**
 - Ben je er onzeker(der) door geworden?
 - Op welk vlak?
 - Merk je daar nu nog veel van?
 - Heb je je bang gevoeld? Of voel je je nu nog bang hierdoor? Waarom?
 - Ben je nu op bepaalde vlakken voorzichtiger geworden?
- **Reactie anderen / schaamte**
 - Schaamde je je voor de beelden?
 - Waarom? Werd je ermee uitgelachen? Werd je er vaak op aangesproken?
 - Wat ging er in je om toen mensen hiermee lachten of je erop aanspraken?
 - Hoe is je schaamtegevoel vandaag? Denk je er nog steeds aan?
 - Bestaat er vandaag nog steeds de angst dat de beelden opnieuw zullen opduiken? Denk je daar soms nog over na?
 - Hoelang heb je je slecht gevoeld door die beelden?
 - Ondervind je momenteel nog steeds problemen hierdoor?
 - Kan je ergens / bij een vertrouwenspersoon terecht met deze problemen?
 - Hoe pak je dat aan?
 - Voelde je je gesteund toen je de beelden online zag?
- **Relationele gevolgen**
 - Hebben de beelden invloed gehad op relaties? Vriendschappen, familiale relaties, romantische relaties?
 - Hoe hebben de beelden hier invloed op gehad?
 - Ondervind je daar nog steeds gevolgen van? Hoe?
- **Verwerking van NCP**
 - Heb je de feiten al volledig verwerkt denk je?
 - Indien “ja”:
 - Hoe heb je dit aangepakt?
 - Heeft je omgeving hier een grote rol in gehad?
 - Denk je soms nog terug aan wat er is gebeurd?
 - Indien “nee”:
 - Hoe bedoel je? Waarom niet?
 - Denk je dat er een tekort was aan begeleiding of steun?
 - Denk je nog vaak terug aan wat er is gebeurd?

- Hoe probeer je het verder te verwerken?
- Wat voor steun zouden slachtoffers in dezelfde situatie moeten krijgen? Waaraan heb je in die situatie het meest behoefte?
- Wat zijn de belangrijkste tips, volgens jou, voor slachtoffers die hiermee geconfronteerd worden? Welke tips zou jij willen meegeven?

Topic 3: ondervonden fysieke gevolgen

Welke fysieke gevolgen hebben de beelden op je gehad?

- **Doxing**
 - Stond jouw naam/ telefoonnummer/ andere persoonlijke gegevens bij de beelden die online werden gezet van je?
 - Heb je naar aanleiding hiervan nare ervaringen gehad met mensen?
 - Kreeg je bijvoorbeeld ongewenst sms'jes of werd je opgebeld?
 - Kreeg je op sociale media ongewenste berichten hierdoor?
 - Indien je adres ook werd meegedeeld: ben je ooit opgezocht door iemand hierdoor?
 - Hoe verliep dat?
- **Agressie / fysieke verwondingen**
 - Heb je ooit, door de verspreide beelden, agressie meegemaakt? Dit kan zowel door de dader zelf gebeuren of door iemand die de beelden heeft gezien?
 - Kwamen hier fysieke verwondingen aan te pas?
 - Hoe heb je hierop gereageerd?

Topic 4: ondervonden economische gevolgen

Welke economische gevolgen hebben de beelden op je gehad?

- Heeft je toenmalige werknemer de beelden gezien?
 - Hoe reageerde hij/zij daarop?
- Heb je problemen ondervonden met werk vinden bijvoorbeeld door de verspreide beelden?
- Zijn er nog andere economische gevolgen aan de beelden?
 - Bijvoorbeeld in geval van juridische stappen

7.3.6. Besluitende vragen

- Ik heb nu de gevolgen bekeken die ik heb gevonden aan de hand van een literatuurstudie (mentale gevolgen, fysieke gevolgen en economische gevolgen). Er zijn nog weinig onderzoeken gedaan naar de gevolgen van NCP voor de slachtoffers, dus ik weet niet zeker of mijn opvatting van 'gevolgen' volledig is. Zijn er volgens jou nog gevolgen waar ik niet aan gedacht heb?
 - Welke gevolgen?
 - Hoe ben jij hiermee in aanraking gekomen?
- Dat was het. Zijn er nog dingen die je wil toevoegen? Heb jij zelf nog vragen?

Dan wil ik je graag nog eens heel erg bedanken voor je deelname aan mijn onderzoek. Ik wil je er nogmaals op wijzen dat de informatie volledig anoniem wordt verwerkt. Indien je nog vragen hebt, aarzel zeker niet om mij te contacteren.

7.4. Foto verduidelijking 6V25

Uitreksels van het vonnis van respondent 6V25:

Veroordeling dader:

Voor de tenlasteleggingen van verkrachting (A), aanranding van de eerbaarheid (B), aanslag tegen de zedelijkheid (C) en bezit van "kinderporno" werd tegenpartij vrijgesproken.

De precieze motieven voor deze vrijspraak zijn gedetailleerd opgenomen in het vonnis.

Voor wat betreft de verkrachting en aanranding van de eerbaarheid stelt de rechtbank dat er twijfel is, welke in het voordeel van de beklagde dient te worden weerhouden.

De vrijspraken voor de tenlasteleggingen C en D zijn eerder op juridisch-technische gronden gebaseerd.

Tegenpartij werd wel veroordeeld voor de door hem niet betwiste feiten van stalking, misbruik van telecommunicatie en bedreiging.

Uw vordering tot schadevergoeding wordt beperkt tot 500 euro morele schade.

Economische gevolgen:

De beklagde heeft door zijn fout schade veroorzaakt bij de burgerlijke partij die moet vergoed worden. De schade kan als volgt begroot worden :

- medische kosten : de geneesmiddelen en doktersbezoeken dateren uit de periode van vrijwillig seksueel contact en ook lang erna, wat inhoudt dat geen oorzakelijk verband is bewezen met de ten laste gelegde en bewezen verklaarde feiten E, F en G ;
- psycholoog : de kosten dateren van meer dan anderhalf jaar na de feiten, een oorzakelijk verband is niet aangetoond ;
- morele schade : gelet op de bewezen verklaarde feiten en de relatie beperkte duur ervan, kaderend in een afgesprongen relatie, meent de rechtbank dat een morele schadevergoeding forfaitair bcgroot op 500,00 euro in deze moet volstaan.

Om billijkheidsredenen wordt de rechtsplegingsvergoeding toegekend in functie van het toegekende deel van de vordering, dit aan het minimumbedrag, gelet op de financiële situatie van beklagde, die de kosteloze rechtspleging geniet.